RETTENS DOM (Femte Afdeling)

28. april 2010 *

I sag T-452/05,

Belgian Sewing Thread (BST) NV, Deerlijk (Belgien), ved avocats H. Gilliams og J. Bocken,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved A. Bouquet og K. Mojzesowicz, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

* Processprog: nederlandsk.

angående dels en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(2005) 3452 af 14. september 2005 vedrørende en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38.337 — PO/Tråd), som ændret ved Kommissionens beslutning K(2005) 3765 af 13. oktober 2005, og subsidiært en påstand om nedsættelse af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt ved den nævnte beslutning, dels en påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale erstatning for den af sagsøgeren lidte skade på grundlag af Det Europæiske Fællesskabs ansvar uden for kontraktforhold,

har

RETTEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Vilaras, og dommerne M. Prek (refererende dommer) og V.M. Ciucă,

justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 18. december 2008,

afsagt følgende

Dom

Sagens baggrund

1. *Sagens genstand*

1 Ved beslutning K(2005) 3452 af 14. september 2005 vedrørende en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38.337 — PO/Tråd, herefter »den anfægtede beslutning«), som ændret ved Kommissionens beslutning K(2005) 3765 af 13. oktober 2005, hvoraf et sammendrag er offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* af 26. januar 2008 (EUT C 21, s. 10), fastslog Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, at sagsøgeren, Belgian Sewing Thread (BST) NV, havde deltaget i en række aftaler og samordnet praksis på markedet for tråd til industrien, bortset fra bilindustrien, i Beneluxlandene samt i Danmark, Finland, Norge og Sverige (herefter de »nordiske lande«) i perioden fra juni 1991 til september 2001.

2 Kommissionen pålagde sagsøgeren en bøde på 0,979 mio. EUR for virksomhedens deltagelse i kartellet på markedet for tråd til industrien, bortset fra bilindustrien, i Beneluxlandene og i de nordiske lande.

2. *Den administrative procedure*

3 Den 7. og 8. november 2001 foretog Kommissionen kontrolundersøgelser i henhold til artikel 14, stk. 3, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i artikel [81 EF] og [82 EF] (EFT 1959-1962, s. 81) hos flere trådproducenter. Disse fandt sted som følge af oplysninger, som The English Needle & Tackle Co. Ltd havde meddelt i august 2000.

4 Den 26. november 2001 fremsatte Coats Viyella plc (herefter »Coats«) en anmodning om bødenedsættelse efter Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EFT 1996 C 207, s. 4, herefter »samarbejdsmeddelelsen«), idet anmodningen var vedlagt dokumentation for eksistensen af følgende karteller: for det første et kartel på markedet for tråd til bilindustrien i EØS, for det andet et kartel på markedet for industritråd i Det Forenede Kongerige og for det tredje et kartel på markedet for tråd til industrien, bortset fra bilindustrien, i Beneluxlandene og i de nordiske lande (herefter »kartellet på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande«).

5 På baggrund af de dokumenter, som den havde taget med efter kontrolbesøgene, og de dokumenter, som Coats havde fremsendt, fremsatte Kommissionen i marts og august 2003 begæringer om oplysninger over for de berørte virksomheder i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17.

6 Den 15. marts 2004 vedtog Kommissionen en klagepunktsmeddelelse, som den adresserede til flere virksomheder på grund af deres deltagelse i et eller flere af de karteller, der er anført i præmis 4 ovenfor, herunder kartellet på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande. Alle virksomhederne fik aktindsigt i Kommissionens forberedende sagsakter i form af en CD-rom, som blev sendt til dem den 7. april 2004.

7 Alle de virksomheder, som modtog klagepunktsmeddelelsen, har indgivet skriftlige bemærkninger.

8 Der blev afholdt en høring den 19. og 20. juli 2004.

9 Den 24. september 2004 fik parterne indsigt i den ikke-fortrolige version af besvarelserne af klagepunktsmeddelelsen og de bemærkninger, der var blevet fremsat af parterne under høringen, og de fik en frist til afgivelse af yderligere bemærkninger.

10 Den 14. september 2005 vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning.

3. *Den anfægtede beslutning*

Afgrænsning af det relevante marked

11 I den anfægtede beslutning er der sondret mellem tråd til bilindustrien på den ene side og tråd til industrien bortset fra bilindustrien på den anden side. Kommissionen har også i den anfægtede beslutning anført, at det produktmarked, der har været genstand for undersøgelse af den overtrædelse, som sagsøgeren beskyldes for, er markedet for industritråd.

12 Det relevante geografiske marked for den overtrædelse, som sagsøgeren beskyldes for, udgøres af Beneluxlandene og de nordiske lande.

Det relevante markeds størrelse og struktur

13 Kommissionen har i den anfægtede beslutning nærmere angivet, at der på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande blev solgt for ca. 50 mio. EUR i 2000 og for ca. 40 mio. EUR i 2004.

14 Kommissionen har også angivet, at navnlig sagsøgeren, Gütermann AG (herefter »Gütermann«), Zwicky & Co. AG (herefter »Zwicky«), Amann & Söhne GmbH & Co. KG (herefter »Amann«), Barbour Threads Ltd (herefter »Barbour«) — før virksomheden blev opkøbt af Coats — og Coats var de førende udbydere af industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande i slutningen af 1990'erne.

Beskrivelse af den ulovlige adfærd

15 Kommissionen har angivet i den anfægtede beslutning, at den adfærd, som sagsøgeren beskyldes for vedrørende markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, fandt sted i perioden 1990 til 2001.

16 Ifølge Kommissionen mødtes de involverede virksomheder mindst en gang om året; disse møder var organiseret i to dele — én vedrørende markedet i Beneluxlandene og én vedrørende markedet i de nordiske lande — og hovedformålet med møderne var at fastholde et højt prisniveau på begge disse markeder.

17 Deltagerne udvekslede prislister og oplysninger om rabatter, om forhøjelser af listepriserne og om nedsættelse af rabatter og forhøjelse af særpriser for bestemte kunder. Deltagerne indgik endvidere aftaler om fremtidige prislister, om maksimale rabatter,

om nedsættelse af rabatter og forhøjelse af særpriser for bestemte kunder samt aftaler om at undgå konkurrence ved at undlade at underbyde den etablerede leverandørs priser og om fordeling af kunderne mellem sig (betragtning 99-125 til den anfægtede beslutning).

Den anfægtede beslutnings dispositive del

18 Kommissionen fastslog i den anfægtede beslutnings artikel 1, stk. 1, at otte virksomheder, herunder sagsøgeren, havde overtrådt artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1, ved at have deltaget i en række aftaler og former for samordnet praksis på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, for så vidt angår sagsøgeren i perioden fra juni 1991 til september 2001.

19 Der er i henhold til den anfægtede beslutnings artikel 2, stk. 1, blevet pålagt følgende bøder for kartellet på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande på bl.a. følgende virksomheder:

— Coats: 15,05 mio. EUR

— Amann: 13,09 mio. EUR

— sagsøgeren: 0,979 mio. EUR

— Gütermann: 4,021 mio. EUR

— Zwicky: 0,174 mio. EUR.

20 I den anfægtede beslutnings artikel 3 pålagde Kommissionen de nævnte virksomheder omgående at bringe de overtrædelser, den havde påvist, til ophør, hvis det ikke allerede var sket. Kommissionen påbød dem også at afstå fra at gentage alle handlingerne omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1 og enhver handling eller praksis med et tilsvarende formål eller en tilsvarende virkning.

4. *Retsforhandlingerne og parternes påstande*

21 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 27. december 2005 har sagsøgeren anlagt den foreliggende sag.

22 Da sammensætningen af Rettens afdelinger er blevet ændret, er den refererende dommer blevet tilknyttet Femte Afdeling, hvorfor sagen er blevet henvist til denne afdeling.

23 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede beslutnings artikel 1 annulleres, for så vidt som den omhandler sagsøgeren.

— Den anfægtede beslutnings artikel 2 annulleres, for så vidt angår den bøde på 0,979 mio. EUR, som Kommissionen har pålagt sagsøgeren, eller subsidiært nedsættes bøden i væsentligt omfang.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagsøgeren erstatning for den lidte skade, i det omfang det er angivet i stævningen.

— Der udpeges en sagkyndig til vurdering af den del af skaden, der endnu ikke kan opgøres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

24 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse i annullationssøgsmålet.

— Frifindelse i søgsmålet med påstand om erstatning af det lidte tab.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

25 Det foreliggende søgsmål omfatter dels en påstand om delvis annullation af den anfægtede beslutning eller subsidiært en påstand om nedsættelse af den pålagte bøde, dels en påstand om erstatning.

1. *Påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 1, for så vidt som den omhandler sagsøgeren*

Indledende bemærkninger

26 Indledningsvis bemærkes, at sagsøgeren inden for rammerne af sit første anbringende til støtte for påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 1 har gjort gældende, at de faktiske omstændigheder, der udgør elementerne i overtrædelsen, som virksomheden ikke bestrider at have begået, ikke kan vurderes som den »meget alvorlige« overtrædelse, der er foreholdt sagsøgeren i den anfægtede beslutnings artikel 1. Virksomheden har i denne forbindelse hævdet, at der skal sondres mellem den overtrædelse, som den har erkendt at have begået, og de overtrædelser, som de øvrige virksomheder har begået. Således har sagsøgeren nærmere bestemt anført, at overtrædelsen, som denne virksomhed er gerningsmand til, ikke indgik i den samlede og vedvarende overtrædelse på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1. Følgelig må sagsøgeren med denne argumentation anses for at have bestridt, at den overtrædelse, der er foreholdt virksomheden, foreligger.

27 For en stor dels vedkommende drejer sagsøgerens første anbringende sig dog om Kommissionens vurdering af overtrædelsens grovhed og den fastsættelse af bødebeløbet på grundlag heraf, som er foretaget, henset til sagsøgerens rolle i overtrædelsen. Med denne argumentation, som således ikke vedrører selve spørgsmålet om overtrædelsens eksistens, anfægtes bøden og dennes størrelse. Følgelig må denne argumentation behandles inden for rammerne af anbringenderne vedrørende annullationen eller bødenedsættelsen.

Parternes argumenter

28 Selv om sagsøgeren ikke rejser tvivl om rigtigheden af de faktiske omstændigheder omhandlet i klagepunktsmeddelelsen af 15. marts 2004, har sagsøgeren bestridt, at de omstændigheder, der er foreholdt virksomheden, kan sidestilles med overtrædelsen begået af de virksomheder, der har udtænkt og organiseret denne overtrædelse. Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at kartellet blev udtænkt og organiseret af andre virksomheder, og at sagsøgeren ikke var indblandet i disse transaktioner.

29 Kommissionen har nedlagt påstand om, at dette anbringende forkastes.

Rettens bemærkninger

30 Der skal foretages en efterprøvelse af sagsøgerens argumentation, hvormed virksomheden nærmere bestemt har anført, at de omstændigheder, der er foreholdt den, ikke kunne anses for at indgå i den samlede og vedvarende overtrædelse på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, der er fastslået i den anfægtede beslutnings artikel 1, og at der derfor burde være foretaget en særskilt og konkret vurdering af disse omstændigheder.

31 Det følger først og fremmest af retspraksis, at, henset til karakteren af overtrædelserne af konkurrencereglerne samt til karakteren og graden af hårdhed af de hertil knyttede sanktioner, er ansvaret for at have begået overtrædelserne individuelt. Aftaler og samordnet praksis som omhandlet i artikel 81, stk. 1, EF må således nødvendigvis være et resultat af flere virksomheders medvirken, som alle deltager i overtrædelsen, men deres deltagelse kan have forskellig form, afhængigt af det pågældende markeds karakter, den enkelte virksomheds stilling på markedet, de tilsigtede mål og måden, hvorpå gennemførelsen heraf er besluttet eller planlagt. Den omstændighed, at den enkelte virksomhed deltager i overtrædelsen på sin egen måde, udelukker dog ikke, at virksomheden er ansvarlig for hele overtrædelsen, herunder for de handlinger, som konkret gennemføres af de andre deltagende virksomheder, men som har samme

konkurrencebegrænsende mål eller virkning (Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-49/92 P, Kommissionen mod Anic Partecipazioni, Sml. I, s. 4125, præmis 78-80).

32 Således kan en virksomhed holdes ansvarlig for et kartel som helhed, også selv om det godtgøres, at virksomheden kun har deltaget direkte i et eller flere aspekter af kartellet, dels såfremt virksomheden vidste eller nødvendigvis burde vide, at den hemmelige aftale, den deltog i, især gennem regelmæssige møder afholdt gennem flere år, var led i en samlet foranstaltning til forstyrrelse af konkurrencekræfternes frie spil, dels såfremt denne foranstaltning dækkede samtlige aspekter af kartellet (Rettens dom af 8.7.2004, sag T-48/00, Corus UK mod Kommissionen, Sml. II, s. 2325, præmis 176). Ligeledes forhindrer det faktum, at de forskellige virksomheder kan have haft forskellige roller i forbindelse med opnåelsen af et fælles mål, ikke, at det konkurrencebegrænsende formål, og dermed overtrædelsen, er identisk, forudsat at hver enkelt virksomhed på sin måde har bidraget til opnåelsen af det fælles mål (jf. i denne retning Rettens dom af 15.3.2000, forenede sager T-25/95, T-26/95, T-30/95 — T-32/95, T-34/95 — T-39/95, T-42/95 — T-46/95, T-48/95, T-50/95 — T-65/95, T-68/95 — T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 og T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 491, præmis 4123).

33 Endelig bemærkes, at når de aftaler og former for samordnet praksis, der er blevet konstateret, på grund af deres identiske mål indgik som led i systemer med regelmæssige møder og fastsættelse af målpriser og kvoter, som på deres side var led i de pågældende virksomheders bestræbelser på at nå et bestemt økonomisk mål, nemlig at fordreje prisudviklingen, ville det være unaturligt at opdele denne sammenhængende adfærd, der havde ét formål, i forskellige særskilte overtrædelser, når der tværtimod var tale om en enkelt overtrædelse, der gradvist blev udmøntet dels i aftaler, dels i samordnet praksis. En virksomhed, der har deltaget i en sådan overtrædelse gennem egne handlinger, som var omfattet af de i artikel 81, stk. 1, EF omhandlede begreber aftaler og samordnet praksis med konkurrencebegrænsende formål, og som tilsigtede at bidrage til gennemførelsen af overtrædelsen i sin helhed, for så vidt angår hele det tidsrum, hvori den deltog i den, er også ansvarlig for de handlinger, andre virksomheder har foretaget som led i den samme overtrædelse. Dette er således tilfældet, når der er ført bevis for, at den pågældende virksomhed var bekendt med de øvrige deltageres

ulovlige adfærd eller med rimelighed kunne forudse den, og at den var indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko. Denne konklusion strider ikke imod princippet om, at ansvaret for sådanne overtrædelser er individuelt. Den stemmer tværtimod overens med en udbredt opfattelse i medlemsstaternes retsordener, hvorefter et retssubjet kan pålægges ansvar for overtrædelser begået af flere, hvis vedkommende har deltaget i overtrædelsen som helhed; dette betragtes i disse retssystemer ikke som stridende imod ansvarets personlige karakter (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 31 ovenfor, præmis 82-84).

34 Det må derfor afklares, om de omstændigheder, der er foreholdt sagsøgeren, indgik i en samlet foranstaltning til forstyrrelse af konkurrencekræfternes frie spil på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, og om de dermed indgik i den samlede og vedvarende overtrædelse, som kartellet på dette marked udgør.

35 I denne forbindelse bemærkes, at sagsøgeren ikke har bestridt sin deltagelse i møder vedrørende markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande. Virksomheden har heller ikke rejst tvivl om, at deltagerne på disse møder udvekslede prislister og oplysninger om rabatter, om forhøjelser af listepriserne og om nedsættelse af rabatter og forhøjelse af særpriser for bestemte kunder, indgik aftaler om fremtidige prislister, om maksimale rabatter, om nedsættelse af rabatter og forhøjelse af særpriser for bestemte kunder og aftaler om at undgå konkurrence ved at undlade at underbyde den etablerede leverandørs priser samt om fordeling af kunderne mellem sig og tog kontakt til andre leverandører, som ikke deltog i møderne, med henblik på at opfordre dem til at gøre det.

36 Endvidere har sagsøgeren erkendt, at virksomheden deltog i møderne vel vidende, at arrangørerne af møderne havde til hensigt at involvere den i konkurrencebegrænsende aftaler. Sagsøgeren har endda selv tilkendegivet, at virksomheden regnede med, at Kommissionen ville påvise en overtrædelse, som involverede virksomheden.

37 Ifølge retspraksis er det desuden tilstrækkeligt bevis for, at en virksomhed har deltaget i et kartel, hvis Kommissionen godtgør, at den pågældende virksomhed har deltaget i møder, hvorunder der blev indgået konkurrencestridige aftaler, uden klart at have taget afstand herfra. Når deltagelsen i sådanne møder er bevist, har virksomheden bevisbyrden for, at dens deltagelse i møderne ikke skete for at begrænse konkurrencen, og for, at den over for konkurrenterne havde oplyst, at den deltog i møderne med et andet formål end deres (jf. i denne retning Domstolens dom af 8.7.1999, sag C-199/92 P, Hüls mod Kommissionen, Sml. I, s. 4287, præmis 155, og dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 31 ovenfor, præmis 96). Hensynet bag dette retsprincip er, at når virksomheden har deltaget i nævnte møder uden klart at have taget afstand fra det drøftede, har den givet de andre deltagere anledning til at antage, at den var indforstået med det vedtagne og ville handle i overensstemmelse hermed. Det samme gælder en virksomheds medvirken til gennemførelsen af en samlet aftale. Med henblik på at godtgøre en virksomheds deltagelse i en sådan aftale skal Kommissionen føre bevis for, at virksomheden har haft til hensigt ved sin egen adfærd at bidrage til de fælles mål, deltagerne som helhed har fulgt, og at den har haft kendskab til de konkrete handlinger, som de øvrige virksomheder har planlagt eller foretaget med de samme mål for øje, eller at den med rimelighed har kunnet forudse dem og været indstillet på at løbe den dermed forbundne risiko (dommen i sagen Kommissionen mod Anic Partecipazioni, nævnt i præmis 31 ovenfor, præmis 87).

38 Sagsøgeren har imidlertid ikke bevist, at den over for konkurrenterne havde oplyst, at den deltog i møderne med et andet formål end deres.

39 Det følger af de foregående betragtninger, at Kommissionen med rette har anset sagsøgeren for at være ansvarlig for den samlede overtrædelse, der er begået på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande således som omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1.

40 Følgelig bør anbringendet, hvorved sagsøgeren har bestridt at have begået overtrædelsen omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1, forkastes.

2. *Påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 2, for så vidt som den omhandler sagsøgeren, eller subsidiært om nedsættelse af bødebeløbet*

41 Sagsøgeren har nærmere bestemt fremsat fire anbringender med henblik på at anfægte bøden og dennes størrelse. Det første består i, at den omhandlede overtrædelse fejlagtigt er vurderet som »meget alvorlig«. Det andet, som indeholder fire klagepunkter, drejer sig om en forkert fastsættelse af udgangsbeløbet og en forkert indplacering af sagsøgeren i den anden kategori, hvilket er begrundet i en manglende hensyntagen til henholdsvis det relevante markeds størrelse, det omfang, hvori sagsøgerens reelle økonomiske formåen kan skade konkurrencen, sagsøgerens situation sammenholdt med andre virksomheder og sagsøgerens usikre finansielle situation. Det tredje vedrører en fejlagtig vurdering af spørgsmålet om formildende omstændigheder. Det fjerde omhandler en fejlagtig vurdering af samarbejdet.

Anbringendet om, at overtrædelsen fejlagtigt er vurderet som »meget alvorlig«

Parternes argumenter

42 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen fejlagtigt har vurderet, at den overtrædelse, der er foreholdt virksomheden, er »meget alvorlig«. Sagsøgeren har kritiseret Kommissionen for ikke at have fundet, at den burde tage hensyn til konkrete omstændigheder forbundet udelukkende med virksomhedens individuelle rolle. Dermed har Kommissionen ikke taget hensyn til virksomhedens særlige rolle i den omhandlede overtrædelse og de konkrete omstændigheder ved dens deltagelse i møderne vedrørende markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande. I denne forbindelse har sagsøgeren anført, at virksomheden ikke har medvirket til at udtænke og arrangere den omhandlede overtrædelse, at dens formål med sin deltagelse i de nævnte møder ikke har været at indgå konkurrencebegrænsende aftaler, og at den på intet tidspunkt har gennemført de aftaler, der blev indgået på møderne.

43 Kommissionen har nedlagt påstand om, at anbringendet forkastes som ubegrundet.

Rettens bemærkninger

44 Først og fremmest bemærkes — sådan som det er fastslået i præmis 39 ovenfor vedrørende det anbringende, hvormed sagsøgeren har bestridt eksistensen af overtrædelsen — at Kommissionen med rette har anset sagsøgeren for at have deltaget i den samlede og vedvarende overtrædelse på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 1.

45 Dernæst bemærkes, at den samlede og vedvarende overtrædelse på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande i det væsentlige bestod i, at de deltagende virksomheder udvekslede følsomme oplysninger om prislister og/eller særpriser for bestemte kunder, indgik aftaler om forhøjelser af priser og/eller målpriser og om at undgå konkurrence ved at underbyde de priser, som blev anvendt af den etablerede leverandør, samt aftaler om fordeling af kunderne mellem sig (betragtning 99-125 og 345 til den anfægtede beslutning). Sådanne former for praksis udgør en horisontal begrænsning i form af et »priskartel« som omhandlet i retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, [KS] (EFT 1998 C 9, s. 3, herefter »retningslinjerne«), og den er således efter sin art en »meget alvorlig« overtrædelse. Derfor har Kommissionen ikke begået nogen fejl ved at anse en sådan overtrædelse for at være »meget alvorlig«.

46 Endelig bemærkes, at de argumenter, som sagsøgeren har fremført med henblik på at bestride, at de faktiske omstændigheder, der er foreholdt virksomheden, er af alvorlig karakter, vedrører virksomhedens individuelle rolle i den omhandlede overtrædelse, og de kan derfor ikke rejse tvivl om vurderingen af overtrædelsen som »meget alvorlig«. En sådan argumentation beror således på en sammenblanding af vurderingen af overtrædelsens grovhed, der har til formål at fastsætte det almindelige udgangsbeløb for bøden, og vurderingen af den relative grovhed af hver enkelt af de berørte virksomheders deltagelse i overtrædelsen, hvilket spørgsmål skal behandles, når der eventuelt tages skærpende eller formildende omstændigheder i betragtning.

47 Sagsøgerens argument om, at det almindelige udgangsbeløb for bøden, der er fastsat på grundlag af overtrædelsens grovhed, skal kædes sammen med virksomhedens individuelle deltagelse i overtrædelsen, bør ligeledes forkastes.

48 Bødens udgangsbeløb fastsættes nemlig på grundlag af overtrædelsen, mens overtrædelsens relative grovhed bestemmes på grundlag af en række andre faktorer, for hvilke der tilkommer Kommissionen et vist skøn (Domstolens dom af 29.6.2006, sag C-308/04 P, SGL Carbon mod Kommissionen, Sml. I, s. 5977, præmis 71). Desuden fremgår det af retningslinjerne, at bedømmelsen af overtrædelsens grovhed har to trin. På det første trin bedømmes grovheden generelt alene under hensyn til forhold, der vedrører selve overtrædelsen, såsom dens art og dens indvirkning på markedet. På det andet trin bedømmes grovheden nuanceret og relativt under hensyn til den pågældende virksomheds situation, hvorved Kommissionen i øvrigt ikke alene tager hensyn til eventuelle skærpende omstændigheder, men i givet fald også til formildende omstændigheder. Ved hjælp af denne fremgangsmåde kan der — især når det drejer sig om en overtrædelse, hvori flere virksomheder er involveret — ved bedømmelsen af, hvor alvorlig overtrædelsen er, tages hensyn til den rolle, som hver enkelt virksomhed har spillet, og dens holdning over for Kommissionen under proceduren (Rettens dom af 12.7.2001, forenede sager T-202/98, T-204/98 og T-207/98, Tate & Lyle m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2035, præmis 109). Selv hvis det antages, at sagsøgeren kun har spillet en ubetydelig rolle, kan den ikke rejse tvivl om vurderingen af den samlede overtrædelse som »meget alvorlig«.

49 Sagsøgerens argument om, at virksomhedens deltagelse i møderne indgik i sammenhæng med et muligt salg af virksomheden, og at den derfor ikke havde til hensigt herunder at indgå konkurrencebegrænsende aftaler, kan heller ikke tiltrædes. Et eventuelt salg kan nemlig ikke begrunde deltagelse i møder med et konkurrencebegrænsende formål. Desuden bør sagsøgerens argument om, at virksomhedens deltagelse i møderne var udslag af et stærkt pres fra de andre involverede virksomheders side, forkastes. Forekomsten af dette hævdede pres ændrer for det første ikke grovheden af den overtrædelse, som sagsøgeren har deltaget i. Selv hvis det antages, at sagsøgeren var underlagt et stærkt pres, kan sagsøgeren for det andet ikke påberåbe sig dette forhold, eftersom virksomheden kunne have angivet det eventuelle pres til de kompetente myndigheder og indgivet en klage til Kommissionen i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 frem for at deltage i de pågældende aktiviteter (jf. i denne retning Rettens dom af 29.11.2005, sag T-62/02, Union Pigments mod Kommissionen, Sml. II, s. 5057, præmis 63).

50 Anbringendet om, at overtrædelsen fejlagtigt er vurderet som »meget alvorlig«, bør følgelig forkastes.

Anbringendet om en forkert fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden og af bødebeløbet samt en forkert indplacering af sagsøgeren i den anden kategori

Parternes argumenter

51 Der er påberåbt fire klagepunkter til støtte for anbringendet om en forkert fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden og af bødebeløbet samt en forkert indplacering af sagsøgeren i den anden kategori. De drejer sig om henholdsvis manglende hensyntagen til det relevante markeds ringe størrelse, den fejlagtige vurdering af, i hvilket omfang sagsøgerens reelle økonomiske formåen kan skade konkurrencen, at udgangsbeløbet for den bøde, som sagsøgeren er pålagt, er uforholdsmæssigt sammenholdt med det, der er anvendt over for andre virksomheder, og manglende hensyntagen til sagsøgerens usikre finansielle situation.

52 For det første har sagsøgeren foreholdt Kommissionen, at den ikke har taget hensyn til det relevante markeds ringe størrelse, og at den som følge heraf har fastsat et udgangsbeløb for bøden, der er alt for højt i forhold hertil. Ifølge sagsøgeren har Kommissionen taget hensyn til den ringe størrelse af markedet for tråd til bilindustrien i EØS, idet den fastsatte udgangsbeløbet til brug for bødeberegningen til 5 mio. EUR for så vidt angår et marked, hvis værdi blev vurderet til 20 mio. EUR i 1999. For så vidt angår markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande, der blev vurderet til en værdi af 40 mio. EUR i 2004, har Kommissionen derimod fastsat udgangsbeløbet for bødeberegningen til 14 mio. EUR.

53 Sagsøgeren har også anført, at Kommissionen fejlagtigt har vurderet markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande til en værdi af 40 mio. EUR i 2004, idet den ikke har taget hensyn til, at størstedelen af den solgte industritråd i EØS blev købt af erhvervsdrivende, som eksporterede den til virksomheder uden for EØS. Sagsøgeren konkluderer, at omsætningen af eksporterede færdige produkter burde have været trukket fra omsætningstallet på 40 mio. EUR, og at det relevante markeds værdi således skulle have været vurderet til mindre end 20 mio. EUR. Sagsøgeren har

hævdet, at Kommissionen har tilsidesat ligebehandlings- og proportionalitetsprincippet ved ikke at have taget hensyn til markedets ringe størrelse ved fastsættelsen af udgangsbeløbet for bødeberegningen. Desuden er sagsøgeren af den opfattelse, at beslutningen ikke er tilstrækkeligt begrundet på dette punkt.

54 For det andet har sagsøgeren foreholdt Kommissionen, at den har foretaget en forkert vurdering af sagsøgerens faktiske økonomiske muligheder for at påføre andre økonomiske beslutningstagere, herunder forbrugerne, alvorlig skade. Ifølge sagsøgeren burde Kommissionen have taget hensyn til sagsøgerens markedsandel og til virksomhedens »samlede omsætning for de berørte varer«.

55 Herom har sagsøgeren for det første hævdet, at Kommissionen med urette har anført, at de berørte virksomheders reelle økonomiske formåen til at skade konkurrencen kan opgøres på grundlag af de foretagne leveringer på det pågældende marked. Kommissionen har ifølge sagsøgeren ikke bevist, at virksomhedens stilling på det pågældende marked — som hævdet af Kommissionen — svarer til dens omsætning i Beneluxlandene og i de nordiske lande. Sagsøgeren har gjort gældende, at der ikke kan foretages en retvisende vurdering af de pågældende virksomheders påvirkning af konkurrencen uden en hensyntagen til de fire specifikke forhold, der kendetegner markedet. Først og fremmest er størstedelen af den tråd, der sælges i Beneluxlandene og i de nordiske lande, beregnet til straks at blive eksporteret. Dernæst er industritråd i vidt omfang genstand for handel. Desuden er der ingen tekniske eller lovskabte hindringer for handelen med tråd. Endelig er tråd let at oplagre og transportere. Kommissionen har i øvrigt anerkendt disse forhold dog uden at drage nogen konsekvens heraf ved sin vurdering af sagsøgerens faktiske økonomiske muligheder for at skade konkurrencen. For det andet er sagsøgeren af den opfattelse, at Kommissionen ikke har taget hensyn til de berørte virksomheders markedsandele. For det tredje har sagsøgeren hævdet, at Kommissionen heller ikke har taget hensyn til, at virksomheden ikke var »vertikalt integreret« og derfor ikke havde nogen produktionskapacitet uden for EØS. For det fjerde har sagsøgeren henvist til Kommissionens beslutning 2002/759/EF af 5. december 2001 om en procedure efter EF-traktatens artikel 81 (sag COMP/37.800/

F3 — Luxembourgske bryggerier) (EFT 2002 L 253, s. 21), hvori Kommissionen anvendte langt mindre beløb.

56 For det tredje er sagsøgeren af den opfattelse, at udgangsbeløbet for den bøde, som virksomheden er pålagt, er alt for højt sammenholdt med det udgangsbeløb for bøder, der er anvendt over for de andre berørte virksomheder, henset til at virksomheden har spillet en anden rolle i den omhandlede overtrædelse, til de andre berørte virksomheders størrelse og til deres stærkere stilling på markedet end sagsøgerens. Kommissionen har anvendt en beregningsmetode baseret på en antagelse, der ikke er grundlag for, og som er ubegrundet, hvorefter sagsøgerens markedsstilling svarer til virksomhedens omsætning på det berørte marked. Selv hvis det antages, at Kommissionen lovligt kunne nøjes med at tage denne omsætning i betragtning, har den lagt uforholdsmæssigt megen vægt herpå i forhold til de andre skønselementer (nemlig vertikal integration, produktionskapacitet i lavtlønslande og omfanget af import fra disse lande), hvilket har medført, at udgangsbeløbet for bøden er fastsat uforholdsmæssigt højt. Endelig har sagsøger anført, at selv efter anvendelse af reglen om loftet på 10% af omsætningen i det foregående regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, og efter en nedsættelse for virksomhedens samarbejde, udgør dens bøde 8% af dens omsætning på verdensplan i 2004, hvorimod »den førende virksomhed på markedet« er pålagt en bøde, der knap udgør 1,1% af dens omsætning på verdensplan.

57 For det fjerde har sagsøgeren gjort gældende, at udgangsbeløbet for den bøde, virksomheden er pålagt, tydeligvis er for højt i betragtning af dens usikre finansielle situation, som afspejles af dens meget lave omsætning.

58 Kommissionen har afvist disse argumenter som helhed og nedlagt påstand om, at anbringendet forkastes.

Rettens bemærkninger

— Klagepunktet om manglende hensyntagen til det relevante markeds ringe størrelse

59 For det første har sagsøgeren nærmere bestemt gjort gældende, at Kommissionen ikke har taget hensyn til det relevante markeds størrelse og således har fastsat et udgangsbeløb for bødeberegningen, som er uforholdsmæssigt, henset til markedets størrelse.

60 Indledningsvis bemærkes, at proportionalitetsprincippet indebærer, at fællesskabsinstitutionernes retsakter ikke må gå videre end passende og nødvendigt for gennemførelsen af det tilsigtede formål. I sammenhæng med beregningen af bøder skal overtrædelsernes grovhed fastslås i henhold til en række elementer, og der må ikke tillægges nogen af disse elementer en uforholdsmæssig stor betydning i forhold til de andre elementer i vurderingen. Proportionalitetsprincippet indebærer i denne sammenhæng, at Kommissionen skal udmåle bøden forholdsmæssigt med de elementer, der tages i betragtning ved vurderingen af overtrædelsens grovhed, og at den i denne henseende skal anvende disse elementer på en sammenhængende og objektivt berettiget måde (jf. Rettens dom af 27.9.2006, sag T-43/02, Jungbunzlauer mod Kommissionen, Sml. II, s. 3435, præmis 226-228).

61 Vedrørende den manglende hensyntagen til det relevante markeds størrelse, som er foreholdt Kommissionen, bemærkes, at Kommissionen i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 kan pålægge virksomheder bøder, der ikke overstiger 10% af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen. Disse bestemmelser fastlægger, at der ved fastsættelsen af bødens størrelse inden for denne grænse skal tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. Endvidere skal Kommissionen i overensstemmelse med retningslinjerne fastsætte udgangsbeløbet for bøden på grundlag af overtrædelsens grovhed under hensyn til selve arten af overtrædelsen, dennes konkrete indvirkning på markedet, når den kan måles, og markedets geografiske udstrækning.

62 Hverken forordning nr. 17, forordning nr. 1/2003 eller retningslinjerne bestemmer således, at bødens størrelse skal fastsættes umiddelbart på grundlag af størrelsen af det berørte marked, da denne faktor blot er en blandt flere relevante faktorer. Ifølge denne retlige ramme som sådan påhviler det således ikke Kommissionen at tage et produktmarkeds ringe størrelse i betragtning (Rettens dom af 27.9.2006, sag T-322/01, Roquette Frères mod Kommissionen, Sml. II, s. 3137, præmis 148).

63 Når overtrædelsens grovhed vurderes, påhviler det dog ifølge retspraksis Kommissionen at tage hensyn til en lang række faktorer, hvis art og betydning varierer alt efter den pågældende overtrædelse og de særlige omstændigheder i forbindelse hermed (Domstolens dom af 7.6.1983, forenede sager 100/80-103/80, Musique diffusion française m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 1825, præmis 120). Det kan ikke udelukkes, at produktmarkedets størrelse alt efter tilfældet kan indgå blandt de faktorer, som viser, hvor grov overtrædelsen har været.

64 Skønt markedets størrelse følgelig kan være en faktor, der skal tages i betragtning ved fastlæggelsen af overtrædelsens grovhed, varierer dens betydning således alt efter karakteren af overtrædelsen og de særlige omstændigheder, der gør sig gældende i forbindelse med den pågældende overtrædelse.

65 I den foreliggende sag bestod overtrædelsen i det væsentlige i, at de deltagende virksomheder udvekslede følsomme oplysninger om prislister og/eller særpriser for bestemte kunder, indgik aftaler om forhøjelser af priser og/eller målpriser og om at undgå konkurrence ved at underbyde de priser, som var blevet anvendt af den etablerede leverandør, samt aftaler om fordeling af kunderne mellem sig (betragtning 99-125 og 345 til den anfægtede beslutning). Sådanne former for praksis udgør en horisontal begrænsning i form af et »priskartel« som omhandlet i retningslinjerne og er således efter sin art »meget alvorlig«. I den sammenhæng er det berørte markeds ringe størrelse, hvis dette kan påvises, kun af mindre betydning i forhold til alle de øvrige faktorer, der viser, hvor grov overtrædelsen har været.

66 Under alle omstændigheder skal det tages i betragtning, at Kommissionen vurderede, at overtrædelsen skulle anses for meget alvorlig i retningslinjernes forstand, og at den

ifølge retningslinjerne i sådanne tilfælde kan fastsætte et udgangsbeløb inden for en »påregnelig« beløbsramme, der overstiger 20 mio. EUR. I denne sag har Kommissionen i den anfægtede beslutning inddelt de omhandlede virksomheder i forskellige kategorier, afhængigt af deres relative vægt på det berørte marked. Det fremgår af betragtning 358 til den anfægtede beslutning, at Kommissionen har fastsat et udgangsbeløb på 14 mio. EUR for virksomhederne i første kategori, på 5,2 mio. EUR for virksomhederne i anden kategori (herunder sagsøgeren), på 2,2 mio. EUR for virksomhederne i tredje kategori og på 0,1 mio. EUR for virksomhederne i fjerde kategori. Heraf følger, at den bøde, som sagsøgeren blev pålagt, er beregnet på grundlag af et udgangsbeløb, der tydeligvis er mindre, end hvad Kommissionen ifølge retningslinjerne kunne have fastsat inden for en »påregnelig« beløbsramme for meget alvorlige overtrædelser. Denne fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden synes at bekræfte, at Kommissionen har taget hensyn til det relevante produktmarkeds størrelse.

67 Sagsøgerens argument om, at Kommissionen ikke har taget hensyn til det relevante markeds størrelse og således har fastsat et udgangsbeløb for bødeberegningen, som er uforholdsmæssigt, henset til markedets størrelse, bør derfor forkastes.

68 For det andet har sagsøgeren med urette gjort gældende, at ligebehandlings- og proportionalitetsprincippet blev tilsidesat ved fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden, idet virksomheden har hævdet, at Kommissionen — til forskel fra ved beregningen vedrørende den omhandlede overtrædelse — har taget hensyn til den ringe størrelse af markedet for tråd til bilindustrien i EØS og således har fastsat udgangsbeløbet for bøden forholdsmæssigt i forhold til dette markeds størrelse.

69 Ligebehandlingsprincippet forbyder, at ensartede situationer behandles forskelligt, og at forskellige situationer behandles ens, medmindre en sådan behandling er objektivt begrundet. I denne sag er kartellet på markedet for tråd til bilindustrien i EØS og kartellet på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande to forskellige overtrædelser, som vedrører forskellige produktmarkeder og geografiske markeder. Sagsøgeren er derfor ikke i samme situation som virksomhederne involveret

i kartellet på markedet for tråd til bilindustrien i EØS og kan derfor ikke med rette påberåbe sig en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet i den henseende.

70 For det tredje kan sagsøgerens argument om, at det relevante markeds værdi burde have været reduceret — efter at eksporten af færdige produkter var fratrukket — til et beløb af 20 mio. EUR, ikke tiltrædes. Dels er omsætningen af de omhandlede delprodukter, der er indeholdt i de færdige produkter, som er blevet eksporteret uden for det relevante marked, nemlig foregået på sidstnævnte marked og er dermed en integreret del af dette marked. Dels har sagsøgeren ikke påvist, at eksporten uden for det relevante marked af de færdige produkter, som indeholder de omhandlede delprodukter, mindsker størrelsen af sidstnævnte marked.

71 Desuden bør argumentet vedrørende en hævdet tilsidesættelse af begrundelsespligten forkastes. Det må nemlig nødvendigvis følge af præmis 65 og 66 ovenfor, at den anfægtede beslutning indeholder tilstrækkelige oplysninger for så vidt angår fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden.

72 Det følger af de foregående betragtninger som helhed, at klagepunktet om manglende hensyntagen til det relevante markeds ringe størrelse bør forkastes.

— Klagepunktet om den hævdede forkerte vurdering af, i hvilket omfang sagsøgerens reelle økonomiske formåen kan skade konkurrencen

73 Sagsøgeren har nærmere bestemt gjort gældende med urette, at Kommissionen i strid med sine retningslinjer har fastsat udgangsbeløbet for bøden uafhængigt af virksomhedens samlede omsætning, at den derfor ikke har taget hensyn til de involverede virksomheders faktiske økonomiske muligheder for at skade konkurrencen, og at den dermed har tilsidesat proportionalitetsprincippet.

74 Det fremgår af den anfægtede beslutning, at Kommissionen med henblik på fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden primært tog hensyn til selve arten af overtrædelsen, dennes konkrete indvirkning på markedet og markedets geografiske udstrækning. På grundlag heraf fastslog Kommissionen, at de berørte virksomheder har begået en »meget alvorlig« overtrædelse (betragtning 344-353 til den anfægtede beslutning).

75 Dernæst fandt Kommissionen det nødvendigt at behandle de virksomheder, der har deltaget i kartellerne, forskelligt for at tage hensyn til deres faktiske økonomiske muligheder for at skade konkurrencen og for at sikre, at den fastsatte bøde ville have en tilstrækkeligt afskrækkende virkning. Kommissionen har tilføjet, at det var nødvendigt at tage hensyn til den specifikke vægt af den rolle, hver enkelt virksomhed har spillet som led i overtrædelsen, og dermed til de faktiske konkurrencemæssige konsekvenser af den. Den har fremhævet, at den har anvendt hver enkelt virksomheds omsætning på det relevante marked og med de berørte produkter som sammenligningsgrundlag for de omhandlede virksomheders relative vægt. Følgelig inddelte den virksomhederne i fire kategorier. Amann og Coats blev indplaceret i den første kategori, da deres omsætning er på mellem 14 og 18 mio. EUR. Sagsøgeren blev med en omsætning på 6 mio. EUR indplaceret i den anden kategori. Gütermann, Barbour og Bieze Stork BV blev på grundlag af en omsætning på mellem 2 og 4 mio. EUR indplaceret i den tredje kategori, og Zwicky blev indplaceret i den fjerde kategori med en omsætning på mellem 0 og 1 mio. EUR. Ud fra disse betragtninger, har Kommissionen på grundlag af overtrædelsens grovhed fastsat et udgangsbeløb for bøden på 14 mio. EUR for Coats og Amann, på 5,2 mio. EUR for sagsøgeren, på 2,2 mio. EUR for Gütermann, Barbour og Bieze Stork og på 0,1 mio. EUR for Zwicky (betragtning 356-358 til den anfægtede beslutning).

76 For det første bemærkes til det af sagsøgeren anførte, hvorefter virksomhedens omsætning på det relevante marked ikke i sig selv gav den faktiske økonomiske muligheder for at skade konkurrencen, hvorfor der også skulle have været taget hensyn til dens samlede omsætning, dvs. den omsætning, som den har opnået ved salg af al industritråd på verdensplan, at den eneste udtrykkelige henvisning til den samlede omsætning, som er opnået af en virksomhed, der har deltaget i en overtrædelse, som findes i artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 23, stk. 2, i forordning

nr. 1/2003, vedrører den øvre grænse, som et bødebeløb ikke må overstige. Under iagttagelse af denne grænse kan Kommissionen i princippet fastsætte bøden ud fra en omsætning opgjort efter dens nærmere bestemmelse med hensyn til det geografiske grundlag og de berørte produkter uden at være forpligtet til at gå ud fra den præcise samlede omsætning eller omsætningen på det relevante geografiske marked eller produktmarked. Desuden bemærkes, at selv om retningslinjerne ikke foreskriver en bødeberegning ud fra en bestemt omsætning, er de dog ikke til hinder for, at de berørte virksomheders omsætning på det relevante marked tages i betragtning ved fastsættelsen af bødens størrelse med henblik på at overholde EU-rettens almindelige principper, og når omstændighederne gør det påkrævet. Der kan således tages hensyn til omsætningen ved bedømmelsen af de forskellige forhold, der er nævnt ovenfor i præmis 75, og som er omfattet af punkt 1 A, fjerde og sjette afsnit, i retningslinjerne for beregningen af bøder (Rettens dom af 9.7.2003, sag T-220/00, Cheil Jedang mod Kommissionen, Sml. II, s. 2473, præmis 82, og af 29.4.2004, forenede sager T-236/01, T-239/01, T-244/01 — T-246/01, T-251/01 og T-252/01, Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 1181, præmis 195).

77 Det følger heraf, at Kommissionen med henblik på fastsættelsen af bødens størrelse selv kan vælge den omsætning, den vil tage i betragtning, forudsat at denne ikke forekommer urimelig, afhængigt af sagens omstændigheder. Tilsvarende påhviler det ikke Kommissionen, når den udmåler bøderne, i tilfælde hvor flere virksomheder, der er involveret i samme overtrædelse, pålægges bøder, at sikre, at de endelige bødebeløb afspejler alle forskelle mellem disse i henseende til deres samlede omsætning eller deres relevante omsætning (Domstolens dom af 28.6.2005, forenede sager C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P og C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5425, præmis 312, samt Rettens dom af 18.7.2005, sag T-241/01, Scandinavian Airlines System mod Kommissionen, Sml. II, s. 2917, præmis 166, og af 4.7.2006, sag T-304/02, Hoek Loos mod Kommissionen, Sml. II, s. 1887, præmis 84).

78 Vedrørende det valg, som Kommissionen kan træffe mellem det ene eller det andet omsætningstal, er det præciseret i retspraksis, at den samlede omsætning kun tegner et ufuldstændigt billede af de faktiske forhold — i forhold til de overtrædende virksomheders reelle økonomiske mulighed for at skade konkurrencen, som indebærer

en bedømmelse af disse virksomheders reelle betydning på det relevante marked, dvs. deres indflydelse på dette — ved vurderingen med henblik på fastsættelse af bødebeløbet for en overtrædelse af konkurrencereglerne. Det kan nemlig ikke udelukkes, at en magtfuld virksomhed, der har en lang række forskellige aktiviteter, kun accessorisk er til stede på et specifikt produktmarked. Ligeledes kan det ikke udelukkes, at en virksomhed med en stærk stilling på et geografisk marked uden for Unionen kun har en svag stilling på Unionens marked eller EØS' marked. I sådanne tilfælde betyder den blotte omstændighed, at den pågældende virksomhed opnår en betydelig samlet omsætning, ikke nødvendigvis, at den udøver en afgørende indflydelse på det relevante marked (Rettens dom i sagen Cheil Jedang mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 88, og dom af 9.7.2003, sag T-224/00, Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, Sml. II, s. 2597, præmis 194). Selv om en virksomheds omsætning på det relevante marked ikke kan være afgørende ved vurderingen af, om en virksomhed tilhører en betydelig økonomisk enhed, er den imidlertid relevant ved vurderingen af, hvilken indflydelse virksomheden har kunnet udøve på markedet (jf. i denne retning Rettens dom af 29.11.2005, sag T-52/02, SNCZ mod Kommissionen, Sml. II, s. 5005, præmis 65, og dommen i sagen Union Pigments mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 152).

79 Den del af omsætningen, der vedrører de varer, som har været genstand for overtrædelsen, kan således retvisende indikere omfanget af overtrædelsen på det omhandlede marked (dommen i sagen Cheil Jedang mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 91, og i sagen Archer Daniels Midland og Archer Daniels Midland Ingredients mod Kommissionen, nævnt i præmis 78 ovenfor, præmis 196). Omsætningen, der stammer fra de produkter, som har været genstand overtrædelsen, kan nemlig give en retvisende indikation af hver enkelt virksomheds ansvar for de nævnte markeder, eftersom den udgør et objektivt kriterium, som giver et rimeligt indtryk af den ulovlige adfærds skadelige virkning for den normale konkurrence, og dermed er en god indikation af, i hvilket omfang hver enkelt virksomhed har kunnet skade konkurrencen. I denne sag var Kommissionens valg af at lægge omsætningen på det berørte marked til grund for fastlæggelsen af hver enkelt virksomheds faktiske økonomiske mulighed for at påføre skade derfor sammenhængende og objektivt berettiget.

80 De konkrete omstændigheder, som sagsøgeren har påberåbt sig, kan ikke drage denne konklusion i tvivl. Først og fremmest skal der således mindes om, at kartellet ikke

havde en verdensomspændende udstrækning, og at overtrædelsen kun begrænsede konkurrencen på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande. Dernæst bemærkes, at sagsøgeren ikke har påvist, at Kommissionen begik en fejl ved at antage, at de berørte virksomheders omsætning på det relevante marked omfattede den omsætning, som de har opnået for industritråd, der er produceret i andre lande end Beneluxlandene og de nordiske lande, men er solgt på det berørte marked, og den omsætning, som de har opnået for industritråd, der først er produceret i Beneluxlandene eller i de nordiske lande og efterfølgende er eksporteret til andre lande. Endelig bemærkes, at sagsøgerens argumentation er selvmodsigende, eftersom den på den ene side forudsætter, at de berørte virksomheders samlede omsætning skulle tages i betragtning med henblik på inddeling af virksomhederne i forskellige kategorier, og på den anden side, at de berørte virksomheders omsætning på det relevante marked skulle vælges med henblik på fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden i forhold til hver enkelt virksomhed.

81 For det andet kan sagsøgeren ikke bebrejde Kommissionen, at den ikke har taget hensyn til de berørte virksomheders markedsandele. Først og fremmest må det nemlig bemærkes, at det fremgår af betragtning 356 til den anfægtede beslutning, at oplysningerne om markedsandele efter Kommissionens opfattelse generelt var for upræcise til, at den kunne henholde sig til dem. Selv hvis det antages, sådan som sagsøgeren hævder, at de afgivne oplysninger om dens markedsandel i Beneluxlandene og i de nordiske lande var tilstrækkeligt præcise til, at de kunne blive lagt til grund, ville der alligevel ikke kunne gøres brug af oplysningerne, eftersom der ikke var tilstrækkelige oplysninger om markedsandelene for så vidt angår de andre deltagere i kartellet. Under disse omstændigheder har Kommissionen med rette henholdt sig til omsætningen på det relevante marked, som i forbindelse med fastlæggelsen af den enkelte virksomheds rolle i overtrædelsen med henblik at inddele virksomhederne i forskellige kategorier gav det bedste billede af virksomhedernes respektive vægt.

82 For det tredje bør sagsøgerens argument, hvorefter Kommissionen burde have taget hensyn til, at sagsøgeren til forskel fra de andre berørte virksomheder ikke var vertikalt integreret, afvises. Ved bedømmelsen af en overtrædelses grovhed og

fastsættelsen af udgangsbeløbet for bøden kan Kommissionen nemlig lægge oplysninger om omsætningen og markedsandelene på det pågældende marked til grund for sin vurdering af de faktiske økonomiske muligheder hos de virksomheder, som har overtrådt konkurrencereglerne, for at skade konkurrencen. Særlige forhold, såsom markedets karakter, kan dog mindske betydningen af sådanne oplysninger væsentligt og kan gøre det nødvendigt at tage andre relevante faktorer i betragtning for at vurdere virksomhedernes betydning på markedet, bl.a. vertikal integration og omfanget af deres produktsortiment (Rettens dom af 15.3.2006, sag T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mod Kommissionen, Sml. II, s. 713, præmis 61 og 63). Selv om vertikal integration og produktsortimentets omfang nemlig efter omstændighederne kan være faktorer, som er relevante med henblik på at vurdere den indflydelse, en virksomhed kan øve på markedet, og i forhold til markedsandelene og omsætningen på det relevante marked kan udgøre supplerende indikationer for denne indflydelse (jf. i denne retning Domstolens dom af 14.2.1978, sag 27/76, United Brands og United Brands Continentaal mod Kommissionen, Sml. s. 207, præmis 67-72 og 78-81), viser sagsøgerens argumenter vedrørende de andre berørte virksomheders vertikale integration i det foreliggende tilfælde ikke, at disse virksomheder rådede over særlige og væsentlige konkurrencemæssige fordele på det berørte marked. Som anført i præmis 80 ovenfor har sagsøgeren desuden ikke påvist, at de andre berørte virksomheders omsætning på det relevante marked hverken omfattede den omsætning, som de har opnået for industritråd, der er produceret i andre lande end Beneluxlandene og de nordiske lande, men er solgt på det berørte marked, eller den omsætning, som de har opnået for industritråd, der først er produceret i Beneluxlandene eller i de nordiske lande og efterfølgende er eksporteret til andre lande.

83 For det fjerde er sagsøgerens sammenligning mellem den anfægtede beslutning og beslutningen »Luxembourgske bryggerier« (præmis 55 ovenfor) ikke relevant. Kommissionen har nemlig fastsat udgangsbeløbet for bøden under iagttagelse af sin skønsbeføjelse i henhold til forordning nr. 17 og forordning nr. 1/2003 og de regler, den har underlagt sig ved retningslinjerne for beregningen af bøder. Desuden udgør Kommissionens tidligere beslutningspraksis ikke i sig selv en retlig ramme for bøderne på konkurrenceområdet (Rettens dom af 20.3.2002, sag T-23/99, LR AF 1998 mod Kommissionen, Sml. II, s. 1705, præmis 234, og af 8.7.2008, sag T-53/03, BPB mod Kommissionen, Sml. II, s. 1333, præmis 275).

84 Følgelig bør dette klagepunkt forkastes.

— Klagepunktet om, at proportionalitetsprincippet er tilsidesat, fordi der er anvendt et for højt udgangsbeløb sammenholdt med det, der er anvendt over for andre berørte virksomheder

85 For det første har sagsøgeren med urette gjort gældende, at udgangsbeløbet på 5,2 mio. EUR for den bøde, som virksomheden er pålagt, er uforholdsmæssigt højt sammenholdt med udgangsbeløbene fastsat for beregningen af de bøder, som er pålagt de andre berørte virksomheder.

86 Som anført i forbindelse med det første klagepunkt, har Kommissionen nemlig dels med rette i denne sag lagt de berørte virksomheders omsætning på det relevante marked til grund for fastlæggelsen af den enkelte virksomheds respektive vægt på markedet.

87 Dels henvises til, at det påregnelige udgangsbeløb for meget alvorlige overtrædelser ifølge retningslinjerne for beregningen af bøder er mindst 20 mio. EUR. Da udgangsbeløbene for bøderne afspejler forskellen mellem de berørte virksomheder forholdsmæssigt, og da Kommissionen — under hensyntagen til faktorerne anført i præmis 74 ovenfor — har fastsat dem på et langt lavere niveau end mindstebeløbet ifølge retningslinjerne, kan det ikke tiltrædes, at der skulle foreligge en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet.

88 For det andet bør sagsøgerens argument om, at udgangsbeløbet og det endelige beløb for den bøde, som virksomheden er pålagt, er urimeligt højt sammenholdt med beløbene for de bøder, som er pålagt de andre berørte virksomheder, ligeledes forkastes. Sagsøgeren kan nemlig ikke med rette konkludere, at der har været tale om forskelsbehandling eller uforholdsmæssig behandling, eftersom udgangsbeløbet for den fastsatte bøde er begrundet ud fra de kriterier, som Kommissionen har anvendt til brug

for vurderingen af hver enkelt virksomheds vægt på det relevante marked (jf. i denne retning dommen i sagen LR AF 1998 mod Kommissionen, nævnt i præmis 83 ovenfor, præmis 304), idet det i øvrigt bemærkes, at udgangsbeløbet på 5,2 mio. EUR er langt lavere end det, der er hjemlet i retningslinjerne for »meget alvorlige« overtrædelser.

89 Som anført i præmis 77 ovenfor påhviler det desuden ikke Kommissionen at sikre, at de endelige bødebeløb, som pålægges flere virksomheder, der er involveret i samme overtrædelse, afspejler alle forskelle mellem de berørte virksomheder med hensyn til deres samlede omsætning eller deres relevante omsætning.

90 Hertil kommer, at artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 heller ikke kræver, såfremt flere virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse, pålægges bøder, at det bødebeløb, der pålægges en lille eller mellemstor virksomhed, ikke må være større — udtrykt som en procentsats af omsætningen — end de bødebeløb, der pålægges større virksomheder. Det fremgår nemlig af disse bestemmelser, at der såvel for små eller mellemstore virksomheder som for større virksomheder ved bødeudmålingen skal tages hensyn til overtrædelsens grovhed og varighed. I det omfang Kommissionen pålægger virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse, bøder, som for hver af dem er berettiget i forhold til overtrædelsens grovhed og varighed, kan det ikke bebrejdes den, at bødebeløbet for nogle af dem er større, set i forhold til omsætningen, end for andre virksomheder (Rettens dom af 5.12.2006, sag T-303/02, Westfalen Gassen Nederland mod Kommissionen, Sml. II, s. 4567, præmis 174).

91 Henset til det foregående kan det ikke med rette konkluderes, at udgangsbeløbet, grundbeløbet og det endelige beløb for den bøde, som sagsøgeren er pålagt, er uforholdsmæssigt.

92 Dette klagepunkt bør derfor forkastes.

— Klagepunktet om, at der er anvendt et for højt udgangsbeløb, henset til sagsøgerens usikre finansielle situation

93 Sagsøgerens klagepunkt, hvorefter udgangsbeløbet for den bøde, der er pålagt virksomheden, er for højt på grund af sagsøgerens usikre finansielle situation og risikoen for, at virksomheden må ophøre på grund af bøden, bør forkastes.

94 Udgangsbeløbet for bøden udgør nemlig alene et foreløbigt beløb, der gennem anvendelsen af den metode, som er fastsat i retningslinjerne, efterfølgende reguleres i overensstemmelse med overtrædelsens varighed og de konstaterede skærpende eller formildende omstændigheder (jf. i denne retning dommen i sagen Cheil Jedang mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 95). Heraf følger, at det ikke kan fastslås, at udgangsbeløbet for bøden er for højt, alene fordi det udgør 32% af sagsøgerens samlede omsætning i 2001.

95 Det skal under alle omstændigheder bemærkes, at Kommissionen efter fast retspraksis ikke ved bødeudmålingen er forpligtet til at tage hensyn til, at en virksomhed befinder sig i en økonomisk underskudssituation, da anerkendelsen af en sådan forpligtelse ville medføre en uberettiget konkurrencemæssig fordel for de virksomheder, der er mindst tilpassede til markedsvilkårene (dommen i sagen Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 77 ovenfor, præmis 327, og i sagen SGL Carbon mod Kommissionen, nævnt i præmis 48 ovenfor, præmis 105; jf. også i denne retning Domstolens dom af 8.11.1983, forenede sager 96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 og 110/82, IAZ International Belgium m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 3369, præmis 54 og 55).

96 I øvrigt bemærkes, at selv hvis en foranstaltning truffet af en institution fremkalder en virksomheds likvidation, er en given virksomheds opløsning i dens bestående juridiske form — selv om den kan skade ejernes, aktionærernes og anpartshavernes finansielle interesser — ikke i sig selv ensbetydende med, at virksomhedens menneskelige,

materielle og immaterielle værdier også går tabt (dommen i sagen Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 372).

97 Henset til det foregående bør anbringendet om, at der er foretaget en forkert fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden og af bødebeløbet samt en forkert indplacering af sagsøgeren i den anden kategori, forkastes.

Anbringendet om en fejlagtig vurdering af spørgsmålet om formildende omstændigheder

Parternes argumenter

98 Som det første punkt har sagsøgeren gjort gældende, at virksomheden aldrig har gennemført eller haft til hensigt at gennemføre de aftaler, der blev indgået på møderne.

99 I første række har sagsøgeren bemærket, at Kommissionen reelt ikke har vurderet virksomhedens individuelle adfærd.

100 Dernæst har sagsøgeren hævdet, at den omstændighed, at virksomheden »ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler eller ulovlige former for praksis«, bekræftes af, at den ikke har videregivet lister med sine »faktiske priser«, men fremsendt lister over »fiktive grundpriser«. Virksomheden har i denne henseende forsvaret sig med, at den kun forhandler priser eller indgår prisaftaler med sine kunder på individuel basis og derfor ikke har en politik om at nedsætte de listepriser, den har meddelt kunderne. Virksomheden har hævdet, at den kun anvender eller udleverer interne lister inden for rammerne af sin forbindelse til sine mellemmænd (agenter og distributører). Det fremgår klart af en sammenligning af på den ene side de fiktive grundpriser og på den

anden side de priser, som faktisk er anvendt over for virksomhedens kunder, samt listerne udleveret til dens agenter, at der ikke er nogen sammenhæng mellem disse priser.

101 For det tredje har sagsøgeren anført, at virksomheden ikke i praksis har ført en prispolitik på markedet tilpasset de lister over »fiktive grundpriser«, som den har udleveret. Virksomheden er af den opfattelse, at den har påvist — underbygget med tal — at dens faktisk anvendte priser har udviklet sig helt uafhængigt af udviklingen af de priser, der blev udvekslet på møderne, og dette i hele perioden fra 1994 til 2001. Sagsøgeren har også anført, at prisforhøjelsen på 3,5% for leverancer til Nederlandene, som Kommissionen har foreholdt virksomheden, ikke er et resultat af en af de aftaler, der angiveligt blev indgået på mødet den 19. september 2000 i Budapest, men derimod følger af bestemmelser med dette indhold fra det belgiske tekstilforbund (Febeltex). Tilsvarende har sagsøgeren forklaret, at prisforhøjelsen på 6% i Sverige kun angik nylontråd og alene skyldtes den forhøjede vekselkurs for det britiske pund.

102 Som det andet punkt har sagsøgeren gjort gældende, at Kommissionen ved kun at have indrømmet virksomheden en bødenedsættelse på 15% ikke har taget hensyn til, at den har spillet en tidsmæssigt meget begrænset rolle i og med, at den først i 1997 begyndte at deltage i drøftelserne vedrørende de nordiske lande. Kommissionen har heller ikke taget hensyn til, at virksomheden som den eneste af de berørte virksomheder hverken har været med til at udtænke eller organisere den omhandlede overtrædelse, og at den først i 1991 begyndte at deltage i møderne vedrørende Beneluxlandene. Derfor stiller sagsøgeren sig uforstående over for, at Bieze Storks bøde er nedsat med den samme procentsats, selv om denne virksomhed har deltaget i drøftelserne vedrørende Beneluxlandene lige siden starten på den omhandlede overtrædelse. Sagsøgeren har hævdet, at den kun har deltaget i ca. 85% af møderne vedrørende Beneluxlandene, 35% af møderne vedrørende de nordiske lande og gennemsnitligt 60% af den omhandlede overtrædelses samlede varighed. Følgelig har Kommissionen tilsidesat ligebehandlings- og proportionalitetsprincippet.

103 Kommissionen har afvist disse argumenter som helhed og nedlagt påstand om, at anbringendet forkastes.

Rettens bemærkninger

104 Ifølge retningslinjernes punkt 3 kan bødens grundbeløb nedsættes på grund af »formildende omstændigheder«, f.eks. hvis en virksomhed ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler, hvis en virksomhed udelukkende har spillet en passiv rolle eller en rolle som medløber, hvis en virksomhed har bragt overtrædelsen til ophør straks efter Kommissionens første indgreb og på grund af andre ikke nærmere bestemte omstændigheder.

105 For det første skal sagsøgerens klagepunkt om manglende hensyntagen til, at virksomheden reelt ikke har fulgt de ulovlige aftaler, undersøges.

106 Først bemærkes til sagsøgerens argument om, at virksomheden kun har videregivet fiktive grundpriser til de konkurrerende virksomheder, at virksomheden har fremlagt to sæt prislister, idet den har hævdet, at det første sæt lister, nemlig det, som virksomheden havde videregivet på møderne til deltagerne i kartellet, indeholdt fiktive grundpriser, og at det andet indeholdt de faktiske priser. Det må ligeledes fremhæves, at der i listerne med de faktiske priser er anført flere priser ud for hver type tråd, opført i otte kolonner, mens der i listerne med de angiveligt fiktive grundpriser kun står én pris opført i den første kolonne.

107 Det må konstateres, at beløbene opført i den første kolonne i begge sæt lister med henholdsvis de faktiske priser og de priser, der hævdes at være fiktive grundpriser, er næsten ens. Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at kun den faktiske pris opført i den ottende kolonne var relevant.

108 Det bemærkes, ligesom Kommissionen har gjort, at der for flere typer af tråd ikke var opført nogen pris i den ottende kolonne i listerne med de faktiske priser, og der var

kun opført grundpriser i de første fire kolonner. Det synes derfor vanskeligt at medgive, at alene priser opført i den ottende kolonne var relevante. Desuden fremgår det af Kommissionens sagsakter, at de forskellige priser fandt anvendelse afhængigt af det bestilte kvantum. Priserne var således forskellige alt efter varernes vægt (for tråd til tasker af polyester f.eks. modsvaredes de priser, der stod opført i den første kolonne, af en vægt på 10 kg, priserne opført i den anden kolonne af en vægt på 25 kg osv.) eller efter de enheder, varerne er pakket i (f.eks. modsvaredes de priser, der stod opført i den første kolonne, for polyamid af et bestilt kvantum mindre end en pakningsenhed, priserne opført i den anden kolonne svarede til den mindste pakningsenhed osv.). Heraf kan udledes, at prisen opført i den første kolonne reelt er den udmeldte pris for kategorien af småindkøb og dermed på ingen måde en fiktiv pris. Selv hvis det antages, som sagsøgeren har hævdet, at priserne opført i de første fire kolonner kun optrådte i listerne med de faktiske priser for 2001 som »historisk referenceramme«, fremgår det ikke desto mindre for det første, at disse priser ikke blot var fiktive, og for det andet kan det ikke udelukkes, at de konkurrerende virksomheder ud fra grundpriserne i den første kolonne kunne forestille sig, hvilke priser der anvendtes ved større bestillinger. Det må følgelig antages, at de prislister, som sagsøgeren udleverede til de konkurrerende virksomheder, ikke var fiktive, men blot upræcise og ufuldstændige.

109 Sammenfattende bemærkes, at Kommissionen med rette har fastslået i betragtning 170 til den anfægtede beslutning, at sagsøgeren ikke havde godtgjort, at grundpriserne i den første kolonne var fiktive.

110 I denne forbindelse bemærkes, at sagsøgerens argument, som støttes på undersøgelser vedlagt virksomhedens processkrifter, hvorefter den anvendte lavere priser over for sine kunder end de priser, der blev drøftet på møderne, er utilstrækkeligt til at drage Kommissionens førnævnte konklusion i tvivl. Kommissionen har nemlig på ingen måde afvist, at der var forskel på de priser, som sagsøgeren faktisk anvendte over for sine kunder, og de priser, der blev drøftet på møderne, men den har med rette fremhævet, at der ikke var noget mærkeligt i denne forskel, eftersom hver enkelt leverandør gav sine kunder rabatter.

111 Dernæst må det for så vidt angår sagsøgerens klagepunkt om, at virksomheden ikke fulgte de aftaler, der blev indgået på møderne, undersøges, om de af virksomheden fremførte argumenter godtgør, at virksomheden i den periode, hvori denne var part i de ulovlige aftaler, reelt undlod at gennemføre aftalerne ved at anlægge en konkurrencebetonet adfærd på markedet, eller at sagsøgeren i det mindste klart og i væsentlig udstrækning overtrådte de forpligtelser, hvorved kartellet skulle gennemføres, i en sådan grad, at det forstyrrede selve dets funktion (jf. i denne retning dommen i sagen Daiichi Pharmaceutical mod Kommissionen, nævnt i præmis 82 ovenfor, præmis 113).

112 Først og fremmest bemærkes, at Kommissionen i denne sag i tilstrækkelig grad har godtgjort, at sagsøgeren deltog i adskillige kartelmøder, havde bilaterale kontakter og gentagne gange deltog i flere tilfælde af samordnet praksis, der er omhandlet i den anfægtede beslutning.

113 Endvidere bemærkes til det af sagsøgeren anførte om, at virksomheden aldrig har fulgt eller gennemført de påtalte aftaler, at det fremgår af betragtning 139, litra b), og 143 til den anfægtede beslutning, at virksomheden to gange har meddelt prisstigninger.

114 For det første har Kommissionen anført i betragtning 139, litra b), til den anfægtede beslutning, at sagsøgeren på mødet den 8. september 1998 i Prag meddelte, at virksomheden havde forhøjet sine priser med 6% over for sin distributør i Sverige. Sagsøgeren har bestridt, at virksomheden faktisk iværksatte denne prisstigning, men den har kun begrundet denne påstand med, at den faktisk anvendte pris i Sverige var uændret i perioden 1997-1998. Denne forklaring er ikke overbevisende, eftersom sagsøgeren selv både i sit svar på klagepunktsmeddelelsen og i sine processkrifter har bekræftet, at der generelt var kraftigt prisfald på markedet fra 1992 til 2002. Kommissionen har derfor ikke begået et fejlskøn ved at antage, at priserne normalt burde være faldet. Heraf følger, at de af sagsøgeren fastholdte stabile priser i Sverige snarere viser, at de blev holdt kunstigt oppe på at vist niveau, og det giver i mangel af en

overbevisende forklaring fra sagsøgerens side anledning til at antage, at virksomheden i det mindste delvist fulgte nogle af de indgåede aftaler.

115 For det andet fremgår det af betragtning 143 til den anfægtede beslutning, at der på mødet den 19. september 2000 i Budapest blev indgået en aftale om at forhøje priserne med 3,5% for leverancerne til Nederlandene i 2001, og denne forhøjelse gennemførte sagsøgeren som den første. Sagsøgeren har ikke bestridt, at virksomheden faktisk hævede de nævnte priser med 3,5%.

116 Sagsøgeren har imidlertid med urette anført, at denne forhøjelse blev gennemført på baggrund af en opfordring, som Febeltex rettede til virksomheden i oktober 2000, til at hæve priserne med 5%. Kommissionen har nemlig med rette i betragtning 170 til den anfægtede beslutning vurderet, at denne begrundelse ikke var relevant, eftersom der forelå tilstrækkeligt med samstemmende indicier til at godtgøre det modsatte. Først og fremmest var det i aftalen bestemt, at priserne skulle forhøjes med 3,5% i løbet af perioden fra januar til marts 2001. Sagsøgeren har ikke bestridt, at virksomheden anvendte en sådan forhøjelse fra den 1. januar 2001. Herudover er skrivelsen fra Febeltex dateret efter denne aftale. Endelig var den af sagsøgeren anvendte forhøjelse på 3,5% og ikke på 5%.

117 Under disse omstændigheder har sagsøgeren med urette gjort gældende, at Kommissionen burde have anerkendt, at der forelå en formildende omstændighed i form af, at virksomheden »ikke reelt har fulgt de ulovlige aftaler«.

118 For det andet må argumentet, hvorefter virksomheden har hævdet, at den har spillet en passiv rolle eller en rolle som medløber i forbindelse med den omhandlede overtrædelse, anses for at være grundløst.

119 Det bemærkes, at en passiv rolle nemlig indebærer, at den pågældende virksomhed holder »lav profil«, dvs. afstår fra en aktiv deltagelse i tilblivelsen af de(n)

konkurrencebegrænsende aftale(r) (dommen i sagen Cheil Jedang mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 167).

120 I denne forbindelse fremgår det af retspraksis, at det som en omstændighed, der kan vise, at en virksomhed har spillet en passiv rolle i et kartel, kan tages i betragtning, at virksomheden har deltaget væsentligt mere sporadisk i møderne end kartellets almindelige medlemmer, at den, uanset hvor længe den har deltaget i overtrædelsen, er indtrådt på det marked, som har været omfattet af denne, på et sent tidspunkt, og at andre virksomheder, som har deltaget i overtrædelsen, udtrykkeligt har afgivet forklaringer, hvoraf der fremgår noget sådant (dommen i sagen Cheil Jedang mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 168, i sagen Tokai Carbon m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 76 ovenfor, præmis 331, og i sagen Union Pigments mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 126).

121 I denne sag har Kommissionen netop taget hensyn til, at sagsøgeren og Bieze Stork kun har deltaget mere sporadisk i møderne vedrørende de nordiske lande, ved at nedsætte grundbeløbet for bøden med 15% for hver af dem (betragtning 372 til den anfægtede beslutning). Sagsøgeren og Bieze Stork deltog nemlig først i drøftelserne vedrørende de nordiske lande fra og med henholdsvis 1997 og 1998.

122 Sagsøgeren har for det første med urette påberåbt sig en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet begrundet i, at Bieze Stork fik nedsat sin bøde med samme procentsats, selv om denne virksomhed havde deltaget i den omhandlede overtrædelse fra begyndelsen. Sagsøgerens argument beror på en sammenblanding af spørgsmålene om henholdsvis overtrædelsens varighed og om forekomsten af formildende omstændigheder. Vedrørende overtrædelsens varighed har Kommissionen fastsat udgangsbeløbene for de bøder, der er pålagt sagsøgeren og Bieze Stork, under anvendelse af procentsatser, der står i forhold til varigheden af deres respektive deltagelse i overtrædelsen, dvs. 100% for førstnævnte og 115% for sidstnævnte. Det er så meget desto mere uden grundlag at påberåbe sig en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet, som sagsøgeren fik samme bødenedsættelse som Bieze Stork, selv om sidstnævnte først begyndte at deltage i drøftelserne vedrørende industriråd i de nordiske lande et år senere end sagsøgeren.

123 Sagsøgeren kan for det andet ikke med rette gøre gældende, at princippet om, at bøden skal være forholdsmæssig, er tilsidesat med den begrundelse, at bødenedsættelsen på 15% under henvisning til formildende omstændigheder er utilstrækkelig.

124 Først og fremmest har sagsøgeren selv i sine processkrifter indrømmet at have deltaget i 85% af møderne vedrørende Beneluxlandene. Dermed var sagsøgeren med til det store flertal af de ulovlige møder og kan på denne baggrund ikke påberåbe sig formildende omstændigheder i form af en passiv rolle. Det forhold, at sagsøgeren kun har deltaget i 35% af møderne vedrørende de nordiske lande og kun har deltaget i møderne i 60% af den tid, som den omhandlede overtrædelse samlet set har varet, ændrer heller intet herved. Når Kommissionen tildeler en nedsættelse grundet en sådan formildende omstændighed, er den ikke forpligtet til at anvende en rent matematisk beregning i form af anvendelse af en procentsats, som er ligefrem proportional med den andel af møder tilrettelagt inden for rammerne af et kartel, som den enkelte virksomhed har deltaget i. I betragtning af sagens konkrete omstændigheder virker det rimeligt, at sagsøgeren er tildelt en nedsættelse på 15% grundet virksomhedens sene deltagelse i møderne vedrørende de nordiske lande.

125 Dernæst bemærkes, at det forhold, at sagsøgeren først begyndte at tage del i den omhandlede overtrædelse efter, at der var begyndt at blive afholdt møder, ikke er ensbetydende med, at virksomheden ikke har medvirket til at udtænke eller organisere overtrædelsen. Som Kommissionen med rette har fremhævet, blev kartellets funktionsmåde nemlig ikke organiseret og fastlagt udelukkende på de første møder.

126 Endelig fremgår det både af betragtning 139, litra e), til den anfægtede beslutning og af, hvad sagsøgeren har givet udtryk for i sit svar på klagepunktsmeddelelsen, at virksomheden ikke bare spillede en passiv rolle eller en rolle som medløber. På mødet den 8. september 1998 i Prag blev det nemlig på Amanns forslag besluttet, at sagsøgeren skulle tage kontakt til Danfield for at opfordre denne virksomhed til at øve indflydelse på sin importør og eneforhandler i Tyskland og Beneluxlandene, virksomheden Heinke, hvis priser var meget lave. Sagsøgeren har medgivet, at virksomheden ikke klart afviste at efterkomme dette forslag, og den har begrundet det med, at den ikke kunne tillade sig en sådan afvisning på grund af sin inferiøre markedsstilling i forhold til Coats og Amann. Dette hævdede pres fra Coats' og Amanns side på sagsøgeren kan dog på ingen måde udgøre en undskyldende omstændighed, eftersom virksomheden

sagtens kunne have underrettet de kompetente myndigheder om det pres, den var udsat for, og have indgivet en klage til Kommissionen i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17.

127 Desuden har Kommissionen anført i betragtning 139, litra b), til den anfægtede beslutning, at sagsøgeren på mødet den 8. september 1998 i Prag underrettede de deltagende virksomheder om, at den i februar 1998 havde hævet sine priser med 6% over for sin forhandler. Sagsøgeren har ikke bestridt at have afgivet en sådan oplysning. I øvrigt har sagsøgeren ikke rejst tvivl om, hvad Kommissionen fastslog i betragtning 143 til den anfægtede beslutning, hvorefter virksomheden som den første skulle have iværksat en prisforhøjelse på 3,5% i Danmark og i Sverige.

128 Det er væsentligt at præcisere, at det i denne sag er irrelevant, om sagsøgeren faktisk tog kontakt til Danfield eller reelt hævede sine priser, og hvorvidt den gjorde det som den første, fordi spørgsmålet om, hvorvidt en virksomhed har spillet en passiv rolle eller ej, udelukkende afgøres ud fra dens optræden på de ulovlige møder.

129 I denne forbindelse bemærkes, at den omstændighed, at en virksomhed, for hvilken det er godtgjort, at den har deltaget i et ulovligt kartel i henhold til artikel 81, stk. 1, EF, ikke har handlet på markedet i overensstemmelse med aftalen indgået med sine konkurrenter, ikke nødvendigvis udgør et forhold, der skal tages hensyn til. En virksomhed, som trods aftalen med sine konkurrenter følger en politik, der afviger fra den aftalte, forsøger nemlig måske blot at udnytte kartellet til sin fordel (jf. i denne retning dommen i sagen Union Pigments mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 130).

130 Heraf følger, at Kommissionen med rette har fastslået, at sagsøgeren ikke havde grundlag for at påberåbe sig en formildende omstændighed i form af at have spillet en passiv rolle eller en rolle som medløber i den omhandlede overtrædelse.

131 Henset til de foregående betragtninger som helhed bør dette anbringende forkastes.

Anbringendet om en fejlagtig vurdering af samarbejdet

Parternes argumenter

132 Sagsøgeren anser for det første bødenedsættelsen på 20%, tildelt i henhold til bestemmelserne i samarbejdsmeddelelsens afsnit D, punkt 2, for at være utilstrækkelig, henset til de omstændigheder, som virksomheden mener at kunne påberåbe sig, og som udtrykkeligt fremgår af den anfægtede beslutning. Virksomheden har gjort gældende, at den ikke har bestridt de faktiske omstændigheder, at den har tilvejebragt beviser, som har understøttet Kommissionens godtgørelse af overtrædelsen, og som har været en væsentlig kilde (ofte den eneste kilde) til faktuelle oplysninger medtaget i klagepunktsmeddelelsen, at den har afgivet oplysninger, som godtgør indholdet af utallige møder, herunder hovedindholdet af aftalen indgået i Zürich den 9. september 1997, og endelig at den som den eneste har fremlagt de prislister, som den havde fået af sine konkurrenter, og at den således videregav flere oplysninger, end den var blevet bedt om, samt vigtige beviser. Virksomheden videregav også oplysninger, der indebar selvinkriminering, og den afleverede endda sine årsregnskaber, en fuldstændig oversigt over sin omkostningsstruktur samt sine interne prislister. Følgelig burde den have fået en nedsættelse på mindst 40% for sit særdeles omfattende samarbejde.

133 Sagsøgeren er for det andet af den opfattelse, at ligebehandlings- og proportionalitetsprincippet er tilsidesat i og med, at den nedsættelse på 20%, som virksomheden har fået for sit samarbejde i forbindelse med undersøgelsen, er helt utilstrækkelig sammenholdt med den nedsættelse på 15%, som Amann, Gütermann og Zwicky fik, selv om Kommissionen ikke fandt oplysningerne fra disse tre virksomheder nyttige.

134 Kommissionen har gjort gældende, at den allerede havde fået en række relativt værdifulde informationer i kraft af kontrolundersøgelserne og samarbejdet fra Coats' side. Sagsøgerens bidrag beroede for størstedelens vedkommende på virksomhedens pligt til at fremlægge de dokumenter, der blev anmodet om inden for rammerne af en lovlig begæring om oplysninger. Desuden er Kommissionen af den opfattelse, at når alt kommer til alt, er det begrænset, i hvilket omfang sagsøgerens undladelse af at bestride oplysninger er taget i betragtning ved bødenedsættelsen, idet sagsøgeren havde minimeret sin egen rolle. Endelig har sagsøgeren ikke bestridt, at nedsættelsen skulle holdes inden for mellem 10% og 50% i henhold til samarbejdsmeddelelsens afsnit D om bødenedsættelse, at satsen på 20% ligger inden for dette interval, og at nedsættelsen på 20% må anses for at være normal i betragtning af, at samarbejdet var begrænset til besvarelse af en lovlig begæring om oplysninger og til undladelse af at bestride de faktiske omstændigheder .

135 Klagepunktet om tilsidesættelse af ligebehandlings- og proportionalitetsprincippet er grundløst. Ifølge Kommissionen tager sagsøgerens bemærkninger snarere sigte på at påvise, at den nedsættelse på 15%, der er tildelt de tre førnævnte virksomheder, er ulovlig, selv om ingen til egen fordel kan påberåbe sig en ulovlighed begået til fordel for andre. Endelig har Kommissionen anført, at sagsøgeren ikke er gået så vidt som til at sidestille sit samarbejde med Coats', men at sagsøgeren alligevel mener sig berettiget til en tilsvarende nedsættelse.

Rettens bemærkninger

136 I samarbejdsmeddelelsen angiver Kommissionen betingelserne for, hvornår virksomheder, der samarbejder med Kommissionen i forbindelse med dennes undersøgelser af en kartelsag, kan fritages for bøder eller få nedsat den bøde, de ellers ville være blevet pålagt (samarbejdsmeddelelsens afsnit A, punkt 3).

137 I samarbejdsmeddelelsens afsnit D bestemmes:

»1. Hvis en virksomhed samarbejder, uden at alle betingelserne i afsnit B eller C er opfyldt, indrømmes den en nedsættelse på mellem 10% og 50% af den bøde, som den ville være blevet pålagt, hvis den ikke havde samarbejdet.

2. Dette kan navnlig være tilfældet, hvis:

— en virksomhed, inden udsendelsen af en klagepunktsmeddelelse, forsyner Kommissionen med oplysninger, dokumenter eller andet bevismateriale, som bidrager til at fastslå overtrædelsens eksistens

— en virksomhed, efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen, meddeler Kommissionen, at den ikke bestrider de faktiske omstændigheder, som Kommissionen bygger sine indvendinger på.«

138 I det foreliggende tilfælde blev sagsøgeren indrømmet en nedsættelse på 20% af sin bøde i medfør af samarbejdsmeddelelsens afsnit D.

139 Som begrundelse for sin vurdering anførte Kommissionen følgende i betragtning 393 til den anfægtede beslutning:

»BST har forsynet Kommissionen med bevismateriale, som har bidraget betydeligt til, at Kommissionen har kunnet fastslå overtrædelserne, og som har gjort det lettere for den at bevise dem. BST er også angivet i klagepunktsmeddelelsen som en væsentlig kilde til de faktuelle slutninger, som Kommissionen har draget. Bilag 14 til BST's svar på Kommissionens begæring om oplysninger har hjulpet Kommissionen til at kunne fastslå indholdet af adskillige møder, herunder hovedindholdet af aftalerne fra starten af 1990'erne, indholdet af mødet i Wien og indholdet af aftalen indgået i Zürich den 9. september 1997. BST har som den eneste forsynet Kommissionen med de prislister, som virksomheden fik af konkurrenterne ved aftaleindgåelsen med dem. I skrivelsen af 23. april 2003 nøjedes BST ikke med at udlevere faktiske oplysninger, men forsynede faktisk i punkt 4.3 »Indholdet af drøftelserne på de uformelle møder« Kommissionen med vigtige beviser.«

140 Kommissionen anførte ligeledes, at sagsøgeren efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen meddelte den, at virksomheden ikke bestred de faktiske omstændigheder, hvorpå Kommissionen byggede sine indvendinger (betragtning 392 til den anfægtede beslutning).

141 Det bemærkes endvidere, at Amann, Gütermann og Zwicky blev indrømmet en nedsættelse på 15% af den bøde, de blev pålagt. I betragtning 395 og 396 til den anfægtede beslutning har Kommissionen begrundet denne nedsættelse i to forhold. Dels havde disse tre virksomheder udleveret oplysninger, dokumenter og andet bevismateriale, hvis indhold bidrog væsentligt til, at overtrædelsens eksistens kunne fastslås, idet det imidlertid er understreget, at de af disse virksomheder udleverede oplysninger ikke kunne anses for at være nyttige sammenholdt med de af sagsøgeren afgivne oplysninger. Dels havde de i det væsentlige ikke bestridt de faktiske omstændigheder, som Kommissionen havde bygget sine indvendinger på.

142 Desuden kan kun et åbenbart urigtigt skøn fra Kommissionen i forbindelse med bedømmelsen af kartelmedlemmers samarbejde anfægtes, eftersom Kommissionen har et vidt skøn ved vurderingen af kvaliteten og brugbarheden af en virksomheds

samarbejde, navnlig i forhold til andre virksomheders bidrag (Domstolens dom af 10.5.2007, sag C-328/05 P, SGL Carbon mod Kommissionen, Sml. I, s. 3921, præmis 88). Den må dog i forbindelse med denne bedømmelse ikke tilsidesætte ligebehandlingsprincippet.

143 Det skal således i lyset af denne retspraksis efterprøves, om Kommissionen, uden at tilsidesætte ligebehandlingsprincippet og uden at overskride sin skønsmargen, har kunnet indrømme en nedsættelse på 20% af sagsøgerens bøde på grundlag af virksomhedens samarbejde.

144 For det første skal det understreges, at det af Kommissionen anførte i betragtning 393 til den anfægtede beslutning ikke efterlader nogen tvivl om, at sagsøgeren i meget vidt omfang har samarbejdet under den administrative procedure. Først og fremmest har samarbejdet bidraget »betydeligt« til, at Kommissionen har kunnet fastslå overtrædelserne. Dernæst har Kommissionen utvetydigt anerkendt, at sagsøgeren var en »væsentlig« kilde til de faktuelle slutninger, som Kommissionen har draget, og som »den eneste« udleverede de prislister, som blev udvekslet på møderne. Sådanne dokumenter har en åbenlys betydning for påvisning af eksistensen af en overtrædelse som den, der foreligger i denne sag, der i det væsentlige består i udveksling af følsomme oplysninger om prislister og og/eller priser for de enkelte kunder og aftaler om forhøjelser af priser og/eller målpriser. Endelig har Kommissionen gjort det klart, at sagsøgeren »ikke nøjedes med« at udlevere faktiske oplysninger, men også udleverede »vigtige beviser«.

145 Kommissionens forklaringer med henblik på at nedtone omfanget af sagsøgerens samarbejde som beskrevet i den anfægtede beslutning, virker ikke overbevisende. Det forhold, at den allerede havde fået en række relativt værdifulde informationer i kraft af kontrolundersøgelser og samarbejdet fra Coats' side, kan nemlig ikke i sig selv mindske betydningen af sagsøgerens rolle under den administrative procedure. Selv hvis det antages, som hævdet af Kommissionen, at den allerede var blevet underrettet af Coats om afholdelsen af flere af de af sagsøgeren nævnte møder, fremgår det ikke desto mindre af betragtning 131, 133, 135, 137, 139 og 146 til den anfægtede

beslutning, at sagsøgeren ofte er angivet som kilde, til og med den eneste kilde, til oplysninger om disse møder.

146 I denne forbindelse bemærkes, at Kommissionen også i sine processkrifter forsøger at nedtone sagsøgerens samarbejde i forbindelse med undersøgelsen ved at gøre gældende, at det er de hyppigt forekommende henvisninger til prislisterne, der giver indtryk af, at Kommissionen hyppigt henviser til dokumenterne fra sagsøgeren. De mange henvisninger til det af sagsøgeren udleverede bilag 14 og den udtrykkelige omtale af sidstnævnte i betragtning 393 til den anfægtede beslutning tilsigter derimod at påvise, hvilken betydning Kommissionen har tillagt dette bevismateriale. Som anført i præmis 144 ovenfor er dette bevismateriales betydning så meget desto mere åbenlys, som overtrædelsen består i et priskartel.

147 Det af Kommissionen anførte, hvorefter sagsøgerens bidrag for størstedelens vedkommende beroede på virksomhedens pligt til at fremlægge de dokumenter, den var blevet anmodet om inden for rammerne af en lovlig begæring om oplysninger, bør ligeledes forkastes. Der mindes om, at et samarbejde om undersøgelsen, som ikke går ud over de forpligtelser, som påhviler virksomhederne i henhold til artikel 11, stk. 4 og 5, i forordning nr. 17, ikke berettiger en bødenedsættelse (jf. i denne retning Rettens dom af 10.3.1992, sag T-12/89, Solvay mod Kommissionen, Sml. II, s. 907, præmis 341 og 342). En bødenedsættelse er derimod berettiget, når virksomheden har givet oplysninger, der går langt ud over, hvad Kommissionen kunne have krævet i henhold til artikel 11 i forordning nr. 17 (jf. i denne retning Rettens dom af 14.5.1998, sag T-308/94, Cascades mod Kommissionen, Sml. II, s. 925, præmis 260 og 262, og af 9.7.2003, sag T-230/00, Daesang og Sewon Europe mod Kommissionen, Sml. II, s. 2733, præmis 137). I denne sag har Kommissionen udtrykkeligt medgivet, at sagsøgeren ikke nøjedes med at udlevere faktiske oplysninger, men at den faktisk udleverede vigtige beviser for overtrædelsen.

148 For det andet har Kommissionen gjort opmærksom på, at sagsøgeren ikke bestred de faktiske omstændigheder, som Kommissionen havde bygget sine indvendinger på.

149 For det tredje konstateres, at Amanns, Gütermanns og Zwickys samarbejde ikke blev anset for nyttigt sammenholdt med sagsøgerens samarbejde. Hertil kommer, at disse tre virksomheder »i det væsentlige« ikke bestred de faktiske omstændigheder.

150 Det må konstateres, at sagsøgeren kun er blevet kompenseret for sin ekstra indsats med en 5% større nedsættelse end den, der er indrømmet Amann, Gütermann og Zwicky, selv om de ikke har udfoldet tilsvarende bestræbelser under den administrative procedure. Denne forskel på nedsættelsen af sagsøgerens bøde i forhold til den, der er tildelt de tre førnævnte virksomheder, er urimeligt lille.

151 Af disse grunde som helhed må nedsættelsen på 20% af sagsøgerens bøde på grundlag af virksomhedens samarbejde anses for at være utilstrækkelig, og følgelig har Kommissionen foretaget et åbenbart urigtigt skøn.

152 Heraf følger, at sagsøgerens anbringende om en fejlagtig vurdering af samarbejdet bør tiltrædes.

153 Under disse omstændigheder tilkommer det Retten at fastsætte en passende sats for nedsættelse. Retten er nemlig i henhold til artikel 31 i forordning nr. 1/2003 tillagt fuld prøvelsesret i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 229 EF, med hensyn til klager over beslutninger, hvorved Kommissionen har udmålt en bøde, og Retten kan ophæve, nedsætte eller forhøje den pågældende bøde. Under udøvelsen af sin fulde prøvelsesret finder Retten, at sagsøgeren på grundlag af sit samarbejde bør indrømmes en yderligere nedsættelse på 10% foruden den allerede tildelte nedsættelse på 20%. Således skal der foretages en nedsættelse på 30% af bødebeløbet, efter at reglen om loftet på 10% af omsætningen, dvs. 1,224 mio. EUR, er anvendt, hvilket fører til, at det endelige beløb for bøden fastsættes til 856 800 mio. EUR.

3. *Erstatningspåstanden*

Parternes argumenter

154 Sagsøgeren har konstateret, at Kommissionen ved en fejltagelse har udbredt de interne prislister, som virksomheden havde udleveret til den inden for rammerne af undersøgelsen vedrørende kartellet på markedet for industritråd i Beneluxlandene og i de nordiske lande. Sagsøgeren er af den opfattelse, at Det Europæiske Fællesskab kan have pådraget sig ansvar uden for kontraktforhold, eftersom de følgende tre ufravigelige betingelser er opfyldt.

155 Ifølge sagsøgeren er den første betingelse for ansvarspådragelse, nemlig at der er begået en fejl uden for kontrakt, opfyldt. Denne betingelse forudsætter nemlig, at der er sket en tilstrækkelig kvalificeret tilsidesættelse af en retsregel, som har til formål at tillægge borgerne rettigheder, hvilket er tilfældet i denne sag.

156 For det første har den regel, der påberåbes en tilsidesættelse af, nemlig tavshedspligten fastsat i artikel 287 EF og i artikel 28 i forordning nr. 1/2003, samt princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, til formål at tillægge borgerne rettigheder.

157 For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at en sådan tilsidesættelse af denne retsregel i sig selv er tilstrækkeligt kvalificeret. Denne regel er nemlig så ubestridelig og ufravigelig, at den kun overlader den berørte institution en meget begrænset rolle, eller ligefrem ingen skønsmargin.

158 For alle tilfældes skyld har sagsøgeren foretaget en konkret analyse af fejlen for at godtgøre, at den er »kvalificeret«. Sagsøgeren har for det første anført, at forretningshemmeligheder uden nogen forbindelse til den omhandlede overtrædelse (nemlig prislister for 2002 og 2003 vedrørende Irland, Spanien, Italien og Det Forenede Kongerige), eller som er irrelevante herfor (nemlig prislister vedrørende Nederlandene og Sverige, dog bortset fra 2000 og 2001), er blevet udbredt. For det andet er sagsøgeren af den opfattelse, at Kommissionen ikke med rimelighed kan hævde, at den ikke vidste eller ikke burde have vidst, at det drejede sig om særdeles følsomme og fortrolige prisoplysninger. Sagsøgeren henviser i denne forbindelse til punkt 18 i Kommissionens meddelelse om regler for indsigt i Kommissionens sagsakter i forbindelse med sager efter EF-traktatens artikel 81 og 82, EØS-aftalens artikel 53, 54 og 57 og Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 (EUT 2005 C 325, s. 7). Sagsøgeren har i sin skrivelse af 18. april 2004 givet klart udtryk for disse oplysningers fortrolige karakter, som Kommissionen i øvrigt selv har bekræftet i sin skrivelse af 15. januar 2004. For det tredje har Kommissionen ikke truffet nogen foranstaltning for at begrænse den skade, den har påført sagsøgeren.

159 Sagsøgeren har ligeledes gjort gældende, at de udbredte lister også vedrørte lande, der ikke blev drøftet på møderne om det relevante marked, samt vedrørte 2002 og 2003, og at disse lister var meget mere detaljerede og omfangsrige. Sagsøgeren har afvist Kommissionens argument, hvorefter listerne ikke kunne være fortrolige. Selv om sagsøgeren var blevet bedt om det, ville virksomheden nemlig aldrig have indvilliget i at oplyse hele sin detaljerede prisstruktur til sine konkurrenter. Desuden er Kommissionens antagelse af, at den kunne have indhentet en bindende beslutning fra høringskonsulenten, irrelevant, eftersom det fremgår, at Kommissionen ikke har fulgt »Akzo«-proceduren, og at sagsøgerens rettigheder og interesser derfor ikke er blevet taget i betragtning.

160 Med hensyn til skaden har sagsøgeren gjort gældende, at den dels udgøres af et indtægtstab svarende til forskellen mellem den indtægt, virksomheden ville have haft, hvis dens prislister ikke var blevet udbredt, og dens faktisk opnåede indtægter, dels af strukturelle udgifter knyttet til udligningen af den nedgang i omsætningen, der var en følge af indtægtstabet. Sagsøgeren har understreget, at virksomhedens tab endnu

ikke er slået igennem fuldt ud, men at en del af tabet kan opgøres i tal på nuværende tidspunkt og har sin årsag i tabet af virksomhedens største kunde, nemlig VF Europe.

161 Det er ifølge sagsøgeren også påvist, at der er årsagsforbindelse mellem den af Kommissionen begåede fejl og tabet af virksomhedens største kunde. American & Efird fik nemlig kendskab (direkte og via sit datterselskab Bieze Stork) til sagsøgerens prisstruktur og kunne dermed give VF Europe billigere tilbud end sagsøgerens. VF Europe har bekræftet, at denne virksomhed aldrig har videregivet sagsøgerens tilbud til andre trådproducenter, såsom American & Efird.

162 Kommissionen har nedlagt påstand om, at denne påstand forkastes.

Rettens bemærkninger

163 Det fremgår af fast retspraksis, at Fællesskabets erstatningspligt uden for kontrakt i henhold til artikel 288, stk. 2, EF på grund af ulovlig adfærd udvist af dets organer er undergivet en række betingelser, nemlig at institutionens kritiserede adfærd har været retsstridig, at der er indtrådt et tab, og at der er årsagsforbindelse mellem den ulovlige adfærd og det påståede tab (Domstolens dom af 29.9.1982, sag 26/81, Oleifici Mediterranei mod EØF, Sml. s. 3057, præmis 16, og Rettens dom af 14.12.2005, sag T-383/00, Beamglow mod Europa-Parlamentet m.fl., Sml. II, s. 5459, præmis 95).

164 Når en af de tre betingelser for, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontraktforhold, ikke er opfyldt, skal kravene om erstatning forkastes, idet det ikke er nødvendigt at undersøge, om de øvrige to betingelser er opfyldt (Domstolens dom af 15.9.1994, sag C-146/91, KYDEP mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 4199, præmis 81, og Rettens dom af 20.2.2002, sag T-170/00, Förde-Reederei mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 515, præmis 37); i øvrigt er Fællesskabets retsinstanser ikke forpligtet

til at undersøge, om betingelserne er opfyldt, i en bestemt rækkefølge (jf. i denne retning Domstolens dom af 9.9.1999, sag C-257/98 P, Lucaccioni mod Kommissionen, Sml. I, s. 5251, præmis 13).

165 I denne forbindelse skal det indledningsvis fremhæves, først og fremmest hvad angår betingelsen om tab, at der skal foreligge et faktisk tab, som skal være sikkert (Rettens dom af 2.7.2003, sag T-99/98, Hameico Stuttgart m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 2195, præmis 67), og tabet skal kunne opgøres (Rettens dom af 16.1.1996, sag T-108/94, Candiotte mod Rådet, Sml. II, s. 87, præmis 54). Derimod kan der ikke ydes erstatning for et rent hypotetisk og ubestemt tab (jf. i denne retning Rettens dom af 11.7.1997, sag T-267/94, Oleifici Italiani mod Kommissionen, Sml. II, s. 1239, præmis 72 og 73).

166 Hvad angår betingelsen om årsagsforbindelsen skal det dernæst fremhæves, at Fællesskabet kun kan gøres ansvarligt for tab, som er en tilstrækkeligt direkte følge af den pågældende institutions retsstridige adfærd (jf. i denne retning Domstolens dom af 4.10.1979, forenede sager 64/76 og 113/76, 167/78 og 239/78, 27/79, 28/79 og 45/79, Dumortier m.fl. mod Rådet, Sml. s. 3091, præmis 21, samt Rettens dom af 13.2.2003, sag T-333/01, Meyer mod Kommissionen, Sml. II, s. 117, præmis 32, og af 27.11.2007, forenede sager T-3/00 og T-337/04, Pitsiorlas mod Rådet og ECB, Sml. II, s. 4779, præmis 292). Det påhviler sagsøgeren at fremlægge bevis for, at der med sikkerhed består en direkte forbindelse mellem den fejl, som den pågældende institution har begået, og det påståede tab (jf. i denne retning Domstolens dom af 15.1.1987, sag 253/84, GAEC de la Ségaude mod Rådet og Kommissionen, Sml. s. 123, præmis 20, og af 30.1.1992, forenede sager C-363/88 og C-364/88, Finsider m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 359, præmis 25, samt Rettens dom af 30.9.1998, sag T-149/96, Coldiretti m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. II, s. 3841, præmis 101).

167 Endelig bemærkes, at det er den part, som gør gældende, at Fællesskabet har pådraget sig et ansvar, der skal fremlægge beviser for tilstedeværelsen og omfanget af den påberåbte skade og påvise, at der er en tilstrækkeligt direkte årsagsforbindelse mellem skaden og den påtalte adfærd, den pågældende institution har udvist (dommen i sagen Dumortier m.fl. mod Rådet, nævnt i præmis 166 ovenfor, præmis 21, og Rettens dom af 24.10.2000, sag T-178/98, Fresh Marine mod Kommissionen, Sml. II, s. 3331, præmis 118).

168 Når det er værdien af et indtægtstab, og dermed nødvendigvis værdien af hypotetiske økonomiske transaktioner, der skal opgøres, kan det være svært, eller ligefrem umuligt, for sagsøgeren præcist at opgøre sit påståede tab. I sådanne tilfælde kan dommeren nøjes med skøn baseret på statistiske gennemsnitsværdier (jf. i denne retning Domstolens dom af 27.1.2000, forenede sager C-104/89 og C-37/90, Mulder m.fl. mod Rådet og Kommissionen, Sml. I, s. 203, præmis 63-65). Dette kan imidlertid ikke fritage sagsøgeren helt fra forpligtelsen til at bevise det påståede tab. Selv om værdien af et indtægtstab nødvendigvis udgør et hypotetisk element, som må anslås skønsmæssigt, da det ikke kan beregnes med sikkerhed, kan der nemlig altid — og skal så vidt muligt — føres bevis for de oplysninger, som skønnet bygges på, af den part, der påberåber sig det (Rettens kendelse af 29.8.2007, sag T-186/05, SELEX Sistemi Integrati mod Kommissionen, ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 27).

169 Det skal undersøges i lyset af denne retspraksis, om Fællesskabet er ifaldet ansvar uden for kontraktforhold, fordi det ved en fejltagelse har udbredt andre af sagsøgerens interne prislister end dem, for hvilke sagsøgeren havde givet afkald på fortroligheden.

170 Det skal uden videre fastslås, at mindst en af betingelserne for, at Fællesskabet ifalder ansvar uden for kontraktforhold, ikke er opfyldt i denne sag.

171 Vedrørende det af sagsøgeren påberåbte tab bemærkes, at tabet ifølge sagsøgeren ikke blot udgøres af et klart indtægtstab som følge af tabet af virksomhedens største kunde, men også af andre indtægtstab, som virksomheden hævder at have dagligt, samt strukturelle udgifter forbundet med udligningen af virksomhedens faldne omsætning som følge af indtægtstabet.

172 For så vidt angår de »andre indtægtstab« og de strukturelle udgifter har sagsøgeren ikke fremlagt beviser, som gør det muligt at fastslå, om disse tabsposter er faktiske og sikre.

173 I denne forbindelse bemærkes, at det eneste bevis, sagsøgeren har fremlagt, er en opstilling, der viser, at virksomhedens omsætning faldt betydeligt i perioden fra maj 2003 til januar 2004, dvs. før udbredelsen af de oplysninger, der hævdes at være fortrolige. Hvis der er lidt et tab, kan det under ingen omstændigheder omfatte indtægtstabet i denne periode.

174 For så vidt angår indtægtsnedgangen som følge af tabet af den største kunde bemærkes for det første, at sidstnævnte kun indgik en kontrakt med en af sagsøgerens konkurrenter for to år, nemlig for 2005 og 2006. Dermed var der intet til hinder for, at sagsøgeren fra og med 2007 kunne have genvundet denne mistede kunde. Følgelig kan tabet under ingen omstændigheder anses for faktisk og sikkert efter 2005 og 2006.

175 For det andet er de beviser, som sagsøgeren har fremlagt for at godtgøre, at virksomhedens tab er faktisk, uklare. Den i stævningen indeholdte oversigt, som tilsigter at påvise mindskningen af bruttomarginalen som følge af, at sagsøgeren mistede sin største kunde, rummer data, hvis rigtighed der ikke er ført bevis for. Desuden er det svært at udlægge de i oversigten indeholdte data.

176 Der er dog ingen grund til yderligere undersøgelse af spørgsmålet om, hvorvidt det af sagsøgeren fremlagte bevis i tilstrækkelig grad påviser den del af tabet, som følger af den mistede kunde, men det bør allerede på dette sted undersøges, om der er årsagsforbindelse mellem fejlen og det påståede tab. Selv hvis det fastslås, at der er lidt et tab som følge af tabet af VF Europe i 2005 og 2006, kan betingelsen om en direkte årsagsforbindelse mellem dette forhold og den fejl, som Kommissionen har begået, nemlig ikke anses for opfyldt.

177 At sagsøgeren mistede sin største kunde kan nemlig fuldt ud forklares med den af koncernen VF Corporation USA trufne beslutning om at centralisere sine købsbeslutninger. I øvrigt konstateres, at sagsøgeren selv i en skrivelse til Kommissionen af

2. marts 2005, dvs. efter udbredelsen af prislisterne, understregede, at det ikke længere var VF Europe, men i stedet VF Corporation USA, som traf afgørelse vedrørende indkøb og fordelingen af bestillinger. Sagsøgeren tilføjede, at virksomhedens største kunde fra da af fuldstændigt blev forsynet af engelsk-amerikanske virksomheder.

178 I samme skrivelse har sagsøgeren bekræftet, at virksomheden spontant i slutningen af 2004 tilbød sin største kunde en prisnedsættelse på 10% med virkning fra januar 2005, hvilket ligeledes indikerer manglende årsagsforbindelse mellem den adfærd, der er foreholdt Kommissionen, og tabet af nævnte kunde. Hvis en konkurrent havde villet underbyde sagsøgerens tidligere priser, ville sagsøgerens tilbud stadig have været betydeligt lavere, sådan som Kommissionen med rette har fremhævet. Et eventuelt kendskab til sagsøgerens priser kan derfor ikke være den reelle årsag til tabet af virksomhedens største kunde.

179 Heraf følger, at betingelsen om årsagsforbindelse ikke er opfyldt.

180 Herefter skal påstanden om erstatning forkastes i sin helhed.

Sagens omkostninger

181 I henhold til artikel 87, stk. 3, i Rettens procesreglement kan Retten fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter.

182 Da sagsøgeren har fået delvist medhold, findes virksomheden efter sagens omstændigheder at burde bære 90% af sine egne omkostninger og betale 90% af de omkostninger, der er afholdt af Kommissionen, således at denne bærer 10% af sine egne omkostninger og betaler 10% af sagsøgerens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Femte Afdeling):

1) Bøden, der er pålagt Belgian Sewing Thread (BST) NV i artikel 2 i Kommissionens beslutning K(2005) 3452 af 14. september 2005 vedrørende en procedure i henhold til artikel 81 [EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38.337 — PO/Tråd), fastsættes til 856 800 EUR.

2) Europa-Kommissionen frifindes i øvrigt.

3) Erstatningspåstanden forkastes.

4) BST bærer 90% af sine egne omkostninger og betaler 90% af de omkostninger, der er afholdt af Kommissionen, mens sidstnævnte bærer 10% af sine egne omkostninger og betaler 10% af de omkostninger, der er afholdt af BST.

Vilaras Prek Ciucă

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. april 2010.

Underskrifter

Table des matières

Sagens baggrund ..... II - 1386

1. Sagens genstand ..... II - 1386

2. Den administrative procedure ..... II - 1387

3. Den anfægtede beslutning ..... II - 1388

Afgrænsning af det relevante marked ..... II - 1388

Det relevante markeds størrelse og struktur ..... II - 1389

Beskrivelse af den ulovlige adfærd ..... II - 1389

Den anfægtede beslutnings dispositive del ..... II - 1390

4. Retsforhandlingerne og parternes påstande ..... II - 1391

Retlige bemærkninger ..... II - 1393

1. Påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 1, for så vidt som den omhandler sagsøgeren ..... II - 1393

Indledende bemærkninger ..... II - 1393

Parternes argumenter ..... II - 1394

Rettens bemærkninger ..... II - 1394

2. Påstanden om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 2, for så vidt som den omhandler sagsøgeren, eller subsidiært om nedsættelse af bødebeløbet ..... II - 1398

Anbringendet om, at overtrædelsen fejlagtigt er vurderet som »meget alvorlig« II - 1398

Parternes argumenter ..... II - 1398

Rettens bemærkninger ..... II - 1399

Anbringendet om en forkert fastsættelse af udgangsbeløbet for bøden og af bødebeløbet samt en forkert indplacering af sagsøgeren i den anden kategori ... II - 1401

Parternes argumenter ..... II - 1401

Rettens bemærkninger ..... II - 1404

— Klagepunktet om manglende hensyntagen til det relevante markeds ringe størrelse ..... II - 1404

— Klagepunktet om den hævdede forkerte vurdering af, i hvilket omfang sagsøgerens reelle økonomiske formåen kan skade konkurrencen ... II - 1407

— Klagepunktet om, at proportionalitetsprincippet er tilsidesat, fordi der er anvendt et for højt udgangsbeløb sammenholdt med det, der er anvendt over for andre berørte virksomheder ..... II - 1413

— Klagepunktet om, at der er anvendt et for højt udgangsbeløb, henset til sagsøgerens usikre finansielle situation ..... II - 1415

Anbringendet om en fejlagtig vurdering af spørgsmålet om formildende omstændigheder ..... II - 1416

Parternes argumenter ..... II - 1416

Rettens bemærkninger ..... II - 1418

Anbringendet om en fejlagtig vurdering af samarbejdet ..... II - 1425

Parternes argumenter ..... II - 1425

Rettens bemærkninger ..... II - 1426

3. Erstatningspåstanden ..... II - 1432

Parternes argumenter ..... II - 1432

Rettens bemærkninger ..... II - 1434

Sagens omkostninger ..... II - 1438